

Priručnik o ročištu za izricanje kazne

Overseas Prosecutorial
Development, Assistance and Training

PRIRUČNIK O ROČIŠTU ZA IZRICANJE KAZNE

Priština, Mart, 2023.

Sadržaj razvijen od:

Benina Kusari, Viši pravni specialista

John C. Hanley, Stalni pravni savetnik

Ministarstva pravde Sjedinjenih Država

Kancelarija u Inostransvo za razvoj, pomoč i obuku tužilaštva (OPDAT)

Izrađeni materijal predstavlja stručno mišljenje navedenih autora o efikasnom sprovođenju ročišta o odmeravanju kazne, u skladu sa odredbama Krivičnog zakonika i Zakonika o krivičnom postupku i najboljom praksom SAD. Priručnik ima za cilj da posluži kao uputstvo i instrument za Kosovski pravosudni sistem. Priručnik takođe uključuje uzorci razvijeni i korisćeni od strane Američkih instruktora Mišel M. Bepler, glavni tužioc i Megan Miler, tužioc, Severni okrug Ohajo, SAD, tokom radionica o izricanju kazne u decembru 2022.

Sadržaj

Uvod.....	1
I. Značaj ročišta za izricanje krivične sankcije.....	3
II. Odgovarajući predmeti za održavanje ročišta.....	5
III. Zahtev za održavanje ročišta za izricanje kazne	7
a. Zakazivanje ročišta nakon priznanja krivice na prvom saslušanju	7
b. Zakazivanje ročišta pre očekivanog završetka glavnog pretresa	8
IV. Zakazivanje ročišta po službenoj dužnosti	11
V. Odluka suda o podnetom zahtevu.....	12
VI. Sporazum o priznanju krivice.....	13
VII. Izveštaj o učiniocu koji prethodi odluci o sankciji i uloga Povereničke službe	15
VIII. Priprema za ročište – Praktični saveti.....	17
IX. Prisustvo stranaka na ročištu.....	18
a. <i>Prisustvo okrivljenog</i>	18
b. <i>Prisustvo žrtve</i>	20
X. Saslušanje stranaka na ročištu.....	21
a. Izjašnjavanje okrivljenog	23
b. Izjašnjavanje žrtve	23
c. Izjava tužioca	24
XI. Izvođenje dokaza.....	25
XII. Proglašenje presude nakon ročišta za izricanje kazne	29
Zaključak.....	30
Prilog 1: Tok ročišta za izricanje kazne	31
Prilog 2: Lista provere sudije/sudskog veća za ročište za izricanje kazne	33
Prilog 3: Primer Memoranduma tužilaštva za ročište za izricanje kazne	40
Prilog 4: Primer Memoranduma odbrane za ročište za izricanje kazne	53
Prilog 5: Primer Izveštaja pre izricanja	56

Uvod

Suštinska razlika između krivičnog suđenja i odmeravanja kazne u krivičnom postupku je skoro jasna: Suđenjem se utvrđuje krivica okriviljenog, dok se odmeravanjem kazne utvrđuju posledice po okriviljenog koji je oglašen krivim.¹

Ročište za izricanje kazne iz člana 356. Zakonika o krivičnom postupku (u daljem tekstu ZKP)² iz 2022. godine, prvi put predstavljeno u ovom formatu, predstavlja jasan pokazatelj važnosti koju treba pridati određivanju kazne. Ovo ročište liči na proces pred Međunarodnim krivičnim sudom (MKS). Odredba stava 2. člana 76. MKS-a daje mogućnost da se pre završetka suđenja održi posebno ročište za izricanje kazne, radi ispitivanja dodatnih dokaza ili podnesaka u vezi sa izricanjem krivične sankcije. Kao i u slučaju MKS-a, na Kosovu ročište nije obavezno i saziva se na zahtev stranke ili ga zakazuje sam sud po službenoj dužnosti. U slučajevima kada sud smatra da su u spisima predmeta, pa čak i tokom ročišta, u dovoljnoj meri razmotrene sve relevantne okolnosti za ublažavanje ili pooštravanje kazne, i u odsustvu zahteva stranaka da se takvo ročište održi, sud pristupa izricanju kazne, bez održavanja ročišta. Međutim, u procenjivanju da li dato ročište treba održati ili ne, uvek treba imati u vidu da za razliku od svih drugih faza postupka, ovo ročište omogućava strankama da se usredsrede isključivo na okolnosti od značaja za odmeravanje kazne. Ovo dobija na važnosti u predmetima u kojima je razlika između zaprećenog zakonskog minimuma i maksimuma poprilično velika. Nakon što razjasne pitanje krivice, stranke imaju mogućnost da predoče dokaze u vezi sa izricanjem kazne i svoje argumente u prilog otežavajućih i olakšavajućih okolnosti.

---

¹ Demleitner, Berman, Miller, Wright, Sentencing Law and Policy: Cases, Statutes, and Guidelines, fifth edition, Glava 6: Postupak i dokazi u odmeravanju kazne, Wolters Kluwer, New York, 2022.

² Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku Republike Kosovo, član 356, Ročište o odmeravanju kazne nakon priznanja krivice ili osuđujuće presude, Službeni list Republike Kosovo / br. 24 / 17. avgust 2022, Priština.

Uprkos činjenici da ZKP iz 2022. godine detaljno opisuje vođenje ovog ročišta, ipak moramo imati u vidu da ovakvo ročište ne predstavlja novinu u pravosudnom sistemu. Činjenica je da su ovakva ročišta mogla i održavana su i na osnovu ZKP-a iz 2012. godine, koji je odredbom člana 248³, predviđao da u slučaju da okrivljeni prizna krivicu na prvom saslušanju, sudija može održati posebno ročište:

„Ako sudija pojedinac ili predsednik veća smatra da su ispunjeni uslovi iz stava 1. ovog člana, donosi rešenje kojim prihvata priznanje krivice okrivljenog i nastavlja sa izricanjem kazne, zakazuje ročište za utvrđivanje stvari od značaja za izricanje kazne ili odlaganje izricanja kazne u čekanju završetka saradnje okrivljenog sa državnim tužiocem.“

Shodno tome, razlika u odnosu na novi zakonik leži u tome što se sada takvo ročište, osim u predmetima kada okrivljeni prizna krivicu, može održati i na kraju glavnog pretresa, ako se na zahtev stranke ili prema nalaženju suda, održavanje datog ročišta smatra neophodnim.

Ovaj materijal ima za cilj da odgovori na nekolicinu pitanja na koja su ukazali pravni praktičari o najboljoj praksi kada je reč o održavanju ovog ročišta u praksi. Materijal služi da olakša rad stranaka, ali i samog suda, sa ciljem što šireg sprovođenja u praksi koncepata predviđenih Smernicama Vrhovnog suda u vezi sa kaznenom politikom ili drugim sličnim dokumentima. Duž vremena i razvojem i objavlјivanjem sudske prakse, održavanje ovih ročišta, ali i procena okolnosti u odmeravanju kazne postajeće sve lakša i lakša, sve dok ne dostigne tačku u kojoj će sudovi biti u stanju da načine jasnu diferencijaciju težine koja se može dati okolnosti jednog predmeta, u odnosu na drugi.

---

³ Zakonik o krivičnom postupku br. 04/L-123, član 248, Izjašnjavanje o krivici tokom prvog saslušanja, stav 4, Službeni list Republike Kosovo, br. 37, 28. decembar 2012, Priština.

I. Značaj ročišta za izricanje krivične sankcije

Ročište za izricanje kazne predstavlja priliku za sve stranke uključene u proces da se posebno usredsrede na individualizaciju kazne i da naprave razliku između lakših i težih oblika odgovornosti učinilaca. Za sprovođenje ovog procesa, veoma je važno aktivno angažovanje stranaka. ZKP je predviđao da se očekuje angažovanje državnog tužioca, okrivljenog, branioca, oštećene strane ili žrtve i zastupnika ili predstavnika žrtve. Istovremeno, ovakvo ročište umnogome olakšava rad suda pri odmeravanju adekvatne kazne, s obzirom da se stranke više angažuju na iznošenju okolnosti relevantnih za odmeravanje kazne. Na ovaj način, na sudu je da proceni koje su od tih okolnosti relevantnije za konkretan predmet, ali i njihovu težinu sa stanovišta ublažavanja ili pooštavanja kazne, kako unutar tako i van zaprećenih zakonskih minimuma i maksimuma. Štaviše, imajući na raspolaganju više ovakvih okolnosti, sudu je i dalje lakše da se usredsredi na adekvatno obrazloženje presude, time ispunjavajući zakonsku obavezu ali i povećavajući transparentnost u odlučivanju.

Ročište za izricanje kazne takođe pruža mogućnost, kada god je moguće, da istraži i analizira imovno stanje učinioca radi utvrđivanja visine novčane kazne, ali i radi određivanja naknade štete oštećenom. Time što će odrediti novčanu kaznu koja će odgovarati imovnom stanju okrivljenog, sud se stara da ova kazna istinski utiče na buduću prevenciju, ali i na jednakost postupanja prema učiniocima, jednakost pogadajući učinioce različitog imovnog stanja.

Ročište za izricanje kazne na kraju glavnog pretresa zapravo je nastavak glavnog pretresa. To konstatiše i odredba člana 355. ZKP koja glasi:

Ako nakon završne reči stranaka, sudija pojedinac ili pretresno veće smatra da novi dokazi nisu potrebni i nije podnet zahtev za ročištem za izricanje kazne od strane državnog tužioca, optuženog ili njegovog branioca ili ako se sve stranke slože da održavanje ročišta za izricanje kazne nije potrebno, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća proglašava glavni pretres završenim.”⁴

---

⁴ Zakonik o krivičnom postupku br. 08/L-032, član 355. Završetak glavnog pretresa, većanje i glasanje, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština

To znači da kada je zakazano ročište, sudija pojedinac ili sudsko veće delimično završava glavni pretres samo u vezi sa krivicom okrivljenog i povlači se radi donošenja presude, odnosno povlači se na većanje i glasanje. Ako je proglašena osuđujuća presuda i kada je zakazano ročište za izricanje kazne, odluka o krivici okrivljenog se unosi u zapisnik i pretresa se samo krivica okrivljenog, ali ne i visina i vrsta kazne. Dakle, donošenjem osuđujuće presude, lice se još uvek ne smatra osuđenim, imajući u vidu da mu još uvek nije izrečena adekvatna krivična sankcija. Od objavljivanja osuđujuće presude, dalji postupak održavanja ročišta za utvrđivanje krivice ne može zadirati u aspekt krivice okrivljenog. S druge strane, pitanje se u potpunosti zatvara, u slučaju da sud doneše oslobođajuću presudu.

II. Odgovarajući predmeti za održavanje ročišta

Odredbama ZKP jasno je stavljen na znanje da ročište za izricanje kazne nije obavezno u svim predmetima. Prirodno se postavlja pitanje u kojim predmetima je od interesa zakazati ovakvo ročište? Da bi odgovorio na ovo pitanje, sud, i stranke, mogu uzeti u obzir nekoliko faktora:

- **Složenost predmeta.** Što je predmet složeniji i ima više osoba, krivičnih dela ili složene dokaze/okolnosti, tim se javlja veća potreba za održavanjem ročišta. Ovo je posebno važno u predmetima sa više učinilaca, kada je važno individualizovati okolnosti svakog od njih, ali i u predmetima sa puno žrtava, imajući u vidu da se žrtvama pruža mogućnost da iznesu svoje viđenje uticaja krivičnog dela na njih, posebno u psihološkom i finansijskom smislu. Složenost može biti u sprezi i sa predmetima sa kojima se sudska veće i stranke ranije nisu susretali, pa je stoga potrebno pokloniti veću pažnju na aspekte odmeravanja kazne.
- **Veoma velika razlika između zaprećenog zakonskog minimuma i maksimuma.** Održavanje ročišta ima mnogo više smisla u predmetima u kojima se suočavamo sa veoma velikom marginom, nego kada se radi o slučajevima u kojima je razlika između zaprećenog zakonskog minimuma i maksimuma veoma mala. Razlog za to je činjenica da strankama ne ostaje dosta toga da argumentuju, imajući u vidu da je učinilac već oglašen krivim. Veoma velika razlika između zaprećenog minimuma i maksimuma ostavlja mnogo više prostora za različit pristup sudova i samim tim dovodi u pitanje ispravnost takve odluke.
- **Neslaganja u vezi sa važećim olakšavajućim i otežavajućim okolnostima.** Što je više indikacija da će doći do neslaganja oko relevantnih okolnosti u jednom predmetu, to je veća potreba za takvom raspravom. Ovo je posebno važno kada su u pitanju lične prilike i karakter učinilaca.

U slučaju se odluči da se održi ročište za izricanje kazne, završna reč stranaka ne osvrće se na pitanja visine i vrste kazne. Istovremeno, kada je državni tužilac u pitanju, prvi put prema odredbi člana 351. tužilac ima mogućnost da predloži visinu kazne:

„Državni tužilac može predložiti visinu kazne, kao i izricanje sudske opomene ili neku od alternativnih kazni iz člana 46. Krivičnog zakonika.

U takvim slučajevima, navedeni deo predloga o kazni je rezervisan za ročište za izricanje kazne. Tužilac mora imati u vidu da će predlog o visini kazne, u kombinaciji sa olakšavajućim i otežavajućim okolnostima i njihovim obrazloženjem, imati veći kredibilitet ako se usredsredi na okolnosti relevantne za konkretan predmet, jer u tom obliku na najbolji način omogućava individualizaciju kazne, usredsređujući se na okolnosti specifične za okrivljenog, način izvršenja krivičnog dela i uticaj koji su te radnje imale na žrtvu (e). Ročište takođe pruža najbolju priliku za usaglašavanje prakse, kada je reč o odmeravanju kazne za slična dela, u sličnim predmetima i situacijama.

III. Zahtev za održavanje ročišta za izricanje kazne

Član 356. ZKP glasi:

*„Zahtev za održavanje ročišta za odmeravanje kazne podnosi se u pismenoj formi ili u **zapisniku**, nakon što se optuženi izjasni krivim ili pre predviđenog završetka glavnog pretresa. Državni tužilac, optuženi ili njegov branilac mogu zatražiti da se održi ročišta radi iznošenja pitanja od značaja za izricanje kazne. Zahtev optuženog ili njegovog branioca za takvo ročište ne smatra se priznanjem krivice.”⁵*

Prema navedenoj odredbi, zahtev za zakazivanje ročišta može podneti državni tužilac, okrivljeni ili njegov branilac. To znači da žrtva ili oštećeni nemaju mogućnost da podnesu takav zahtev. Međutim, žrtve mogu ostvariti ovo pravo preko državnog tužioca tako što će predložiti održavanje takvog ročišta, dok tužilac najbolje procenjuje da li je takav zahtev neophodan.

U nastavku sledi logična analiza različitih trenutaka u kojima se može zatražiti i zakazati ročište za izricanje kazne.

a. Zakazivanje ročišta nakon priznanja krivice na prvom saslušanju

U poređenju sa zakazivanjem ročišta tokom glavnog pretresa, podnošenje zahteva na prvom saslušanju je jasnije. Razlog za to je činjenica da je okrivljeni već priznao svoju krivicu i da je sudu ostalo samo da se usredsredi na visinu i vrstu kazne. Kao što je već pomenuto, ovo nije novina u krivičnopravnom sistemu imajući u vidu da je ova odredba već propisana članom 248. ZKP-a iz 2012. godine.⁶ Razlika između ove dve odredbe je u tome što dok članom 248. sud ima mogućnost da odluči da li ima potrebe za održavanjem posebnog ročišta za izricanje kazne, članom 356. novog ZKP-a (iz 2022. godine) konkretno se pominje zahtev koji su podnele stranke. Član 242 glasi:

Kada se sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća uvere da su pitanja iz stava 2. ovog člana potvrđena, donose rešenje o prihvatanju priznavanja krivice, i nastavljaju sa izricanjem kazne, i

---

⁵ Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 356 Ročište o odmeravanju kazne nakon priznanja krivice ili osuđujuće presude, stav 2, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

⁶ Zakonik br. 04/L-123 o krivičnom postupku, član 248, Izjašnjavanje o krivici tokom prvog saslušanja, stav Službeni list Republike Kosovo, br. 37, 28. decembar 2012, Priština.

određuju ročište shodno članu 356. ovog zakonika, radi utvrđivanja pitanja koja su važna za izricanje kazne ili obustavlja izricanje kazne do okončanja saradnje okriviljenog sa državnim tužiocem.⁷

Gorenaveden stav pojašnjava da, po priznanju krivice, sudija ima tri mogućnosti:

- Da donese rešenje kojim usvaja priznanje krivice i pristupa izricanju kazne;
- Da zakaže ročište za izricanje kazne (koje će se održati u skladu sa članom 356.) i to na zahtev stranaka ili po službenoj dužnosti.
- Da obustavi izricanje kazne do prestanka saradnje okriviljenog sa tužiocem, a u ovom slučaju stepen saradnje predodređuje visinu kazne. I u ovom slučaju, prestankom saradnje, sud može zakazati ročište prema članu 356, da odmeri tu saradnju i ostale okolnosti.

U slučajevima kada je ročište zakazano nakon priznanja krivice na prvom saslušanju, strankama, a posebno okriviljenom, najviše treba to posebno ročište, kako bi se usredsredili na pitanja od značaja po vrstu i visinu kazne. Razlog za to je činjenica da nisu bili u prilici da se njima bave tokom glavnog pretresa.

b. Zakazivanje ročišta pre očekivanog završetka glavnog pretresa

Ovaj deo iziskuje detaljniju analizu zbog pitanja koja su postavljena o načinu i periodu kada se takav zahtev podnosi, da li postoji poseban zahtev ili je dovoljno izjašnjavanje na ročištu itd. Dakle, generalno gledano, ročište za izricanje kazne ne može se analizirati i tretirati izolovano samo u članu 356, već uvek u spremi sa drugim odredbama ZKP-a. Upravo šarenilo ovih odredaba otežava analizu, imajući u vidu da je za uspešno održavanje ovog ročišta potrebno adekvatno i što logičnije tumačenje.

Prvobitno, član 350 razlaže dva trenutka. Pozabavimo se istima kroz analizu dva paragrafa iz ovog člana:

---

⁷ Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 242 Priznavanje krivice i izricanje krivične sankcije tokom pripremnog ročišta, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

„Po završetku dokaznog postupka, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća daje reč strankama i njihovim zastupnicima da rezimiraju svoje argumente“.⁸

Što znači da je trenutak okončanja dokaznog postupka pravi trenutak kada se podnosi zahtev za zakazivanje ročišta ili kada sud odlučuje da održi ročište po službenoj dužnosti. Ovaj stav se odnosi na sledeći stav koji glasi ovako:

„Ako je u skladu sa članom 356. ovog zakonika, zatraženo ročište za odmeravanje kazne u završnim rečima navode se samo argumenti i činjenice u vezi sa krivicom ili nevinošću optuženog.“⁹

Na osnovu navedenog stava, stranke moraju unapred, pre iznošenja završne reči, znati da li će biti održano posebno ročište za izricanje kazne. Razlog za to je što u ovom slučaju strankama neće biti dozvoljeno da raspravljaju o okolnostima i pitanjima koja se odnose na vrstu i visinu kazne, niti će tužiocu biti dozvoljeno da raspravlja o predlogu kazne iz člana 351. *Ali čime se bavi završna reč ako je zakazano posebno ročište za izricanje kazne?* Član 350. ZKP, kao što je gore navedeno, ograničen je samo na razmatranje argumenata i činjenica u vezi sa krivicom ili nevinošću okrivljenog.

Kao što je već pomenuto, kada je reč o složenim predmetima, sa dosta dokaza, okrivljenima, oštećenima, sa veoma širokom razlikom između zaprećene minimalne i maksimalne kazne itd., prihvatljivo je da stranke podnesu zahtev sudu da bi usled složenosti i radi individualizacije kazne, u slučaju osuđujuće presude, bilo važno da se održi posebno ročište. **Podnošenje takvog zahteva ne smatra se priznanjem krivice** a to najbolje potvrđuje poslednja rečenica stava 2 člana 356 „...Zahtev optuženog ili njegovog branioca za takvo ročište ne smatra se priznanjem krivice.”

Tradicionalno, prilikom iznošenja završne reči, stranke su tražile da se prilikom proglašenja okrivljenog krivim, uzmu u obzir određene olakšavajuće odnosno otežavajuće okolnosti. Međutim, stranke nisu iskoristile ovu priliku u dovoljnoj meri, pošto su opšte okolnosti uglavnom predstavljane bez ikakvih dokaza ili dodatne argumentacije o okolnostima. Razlika u odnosu na sadašnje odredbe ZKP-a leži u tome što u završnoj reči stranke više nisu dužne da iznose konkretne

---

⁸ Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 350, Završna reč stranaka, stav 1, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

⁹ Ibid. stav 3.

okolnosti u korist ili protiv okrivljenog, jer je to sada prepušteno ročištu za izricanje kazne. Ovo predstavlja značajnu promenu u odnosu na dosadašnju praksu.

Da li se zahtev može podneti u prethodnim postupcima? ZKP se uglavnom poziva na dve situacije kada stranke mogu zahtevati zakazivanje ročišta za izricanje kazne. Međutim, nijedna odredba ZKP-a ne zabranjuje strankama da takav zahtev podnesu u ranijim fazama postupka. Zapravo, bilo bi veoma razumno ako bi se takva rasprava i zahtev (čak i usmeno u bilo kom trenutku tokom sudskog pretresa) uputili rano, posebno u gore navedenim slučajevima kada se radi o prilično složenim predmetima, sa više okrivljenih, žrtava ili čak u brojnim okolnostima koje mogu uticati na kaznu. Imajući u vidu naznake da su stranke zainteresovane za posebno ročište, u zavisnosti od konstatacije suda na kraju postupka, ovo može pomoći sudu da odluči da li ročište treba zakazati po službenoj dužnosti.

IV. Zakazivanje ročišta po službenoj dužnosti

ZKP je predvideo mogućnost zakazivanja ročišta od strane suda. Član 356 glasi:

„Ako zahtev nije podnet, sudija pojedinac ili pretresno veće takođe može po službenoj dužnosti odlučiti da zakaže ročište, kako bi dobili dodatne informacije relevantne za izricanje presude.“¹⁰

Dakle, prema ovoj odredbi, čak i sudija pojedinac ili sudska veće ima mogućnost da, iako nijedna od stranaka nije podnela zahtev, zakaže ovo ročište po službenoj dužnosti, ako smatra da bi održavanje istog pomoglo da se raščlane faktori od uticaja na visinu kazne. Za ovaku odluku, sud bi takođe trebalo da pođe od navedenih pitanja i utvrdi da li je održavanje ovog ročišta nužno. Zatim, sud treba da odluči o roku za održavanje ročišta: da li će ga zakazati u roku od 7 dana od objavljivanja presude ili će tražiti izveštaj o učiniocu koji prethodi odluci o sankciji i samim tim odložiti ovaj rok do dostavljanja izveštaja. Ovu odluku sud donosi prema sopstvenoj proceni, ili čak na osnovu indikacija koje dobije od stranaka.

Za sud je od primarne važnosti da u potpunosti utvrdi činjenično stanje i da odredi kaznu koja je srazmerna stepenu odgovornosti i štete. U slučajevima, posebno kada postoji velika razlika između zaprećene minimalne i maksimalne kazne, sudu će biti od velike pomoći da dobije potpun pregled kako od Povereničke službe, tako i od stranaka, o svim onim okolnostima koje nisu u povezanosti sa krivicom okrivljenog već sa visinom i vrstom kazne. Za sud je i imovno stanje okrivljenog takođe od važnosti u mnogim slučajevima kao jedan od aspekata koji treba proceniti prilikom određivanja novčane kazne, kao i prilikom određivanja naknade. Isto se može reći i za utvrđivanje primerenosti bilo koje alternativne ili dopunske kazne.

---

¹⁰ Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 356 Ročište o odmeravanju kazne nakon priznanja krivice ili osuđujuće presude, stav 3, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

V. Odluka suda o podnetom zahtevu

ZKP se ne poziva na mogućnost suda da odbije zahtev koji su stranke podnele. Shodno tome, prema članu 356.

,,Sudija pojedinac ili pretresno veće **odobriće zahtev i poučiti stranke da u završnoj reči govore samo o krivici ili nevinošću optuženog.**”¹¹

Iz navedenog stava ne nalazimo ništa što ukazuje na to da takav zahtev može biti odbijen od strane suda. Ovaj stav isključivo navodi da Sud odobrava zahtev. Stoga smatramo da takva mogućnost nije data sudu. Zapravo, čini se da sud uzima i mišljenje stranaka, da li smatraju da je održavanje ročišta neophodno ili ne. To je zato što prema ZKP-u:

,,Ako nakon završne reči stranaka, sudija pojedinac ili pretresno veće smatra da novi dokazi nisu potrebni i nije podnet zahtev za ročištem za izricanje kazne od strane državnog tužioca, optuženog ili njegovog branioca ili ako se sve stranke slože da održavanje ročišta za izricanje kazne nije potrebno, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća proglašava glavni pretres završenim.”¹²

Navedeni stav ne kaže da se odluka o održavanju ročišta donosi na osnovu mišljenja stranaka, već da se samo može pribaviti mišljenje o opravdanosti njegovog održavanja. Ovo može doći do izražaja kako u slučajevima kada zahtev podnose same stranke, tako i kada sud razmatra mogućnost da zakaže ovo ročište po službenoj dužnosti.

---

¹¹ Zakonik o krivičnom postupku br. 08/L-032, član 356, stav 4, Ročište o odmeravanju kazne nakon priznanja krivice ili osuđujuće presude, stav 3, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

¹² Zakonik o krivičnom postupku br. 08/L-032, član 355, Završetak glavnog pretresa, većanje i glasanje, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

VI. Sporazum o priznanju krivice

Dok je član 356 sasvim jasan u vezi sa zakazivanjem ročišta nakon priznanja krivice, postavljena su neka pitanja kada je reč o neophodnosti određivanja ročišta u slučajevima priznanja krivice. Ovo je verovatno podstaknuto praksom ili čak nejasnoćama u vezi sa sporazumom o visini kazne, kada okrivljeni zaključi sporazum o priznanju krivice sa tužiocem.

Sporazum o priznanju krivice uključuje samo dva elementa:

- Pregovor o delima koja će biti obuhvaćena optužnicom;
- Pregovor o preporučenoj kazni tužioca.

U nastavku ćemo se usredsrediti na drugi element kako bismo pojasnili opravdanost održavanja ročišta o izricanju kazne u slučajevima kada stranke pregovaraju o sporazumu o priznanju krivice. Član 230 glasi:

„Ako je sud uveren da su ispunjeni svi uslovi iz stava 17. ovog člana, sud prihvata sporazum o priznanju krivice i naređuje da se sporazum uvede u spise predmeta. Sud određuje datum kada će se stranke izjasniti o kazni, nakon čega sud izriče kaznu....”¹³

U skladu sa navedenim stavom, ali i drugim relevantnim stavovima ovog člana, jasno je da se ročište može održati i u slučajevima kada se zaključi sporazum. Razlog je taj što, u principu, prema stavovima 1.1 i 2.1 ovog istog člana, stranke su saglasne da:

„pristanak državnog tužioca da sudu predloži blažu kaznu. Koji može uključiti preporuku za kaznu ispod minimuma zakonom propisane kazne, ali ne ispod granica ublažavanja kazne.”¹⁴

To znači da su sporazumom, u načelu, stranke saglasne da tužilac predloži blažu kaznu (čak i kada je reč o vrsti), ublažavanje ili granicu kazne, a ne nužno i tačnu kaznu koju bi sud morao da izrekne. Na ovaj način, sud bi imao veće diskreciono pravo pri izricanju kazne. Održavanjem ročišta i iznošenjem okolnosti od strane stranaka, sud je u prilici da donese pravičniju odluku o kazni. Isti slučaj bi bio i kada postoje svedoci saradnici. Prema članu 230:

---

¹³ Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 230 Pregovaranje sporazuma o priznanju krivice, stav 20, Službeni list Republike Kosova, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

¹⁴ Ibid. stav 1, tačke 1.1 i 1.2.

„Sporazum o priznanju krivice može sadržati odredbu po osnovu koje se stranke slažu o opsegu kazne koju predlaže državni tužilac ukoliko okrivljeni u velikoj meri saraduje, a u slučaju da sud izrekne kaznu van ovog opsega na štetu jedne od stranaka, ta stranka ima pravo žalbe na odluku o kazni“.¹⁵

U ovim slučajevima, u zavisnosti od doprinosa svedoka saradnika, sud ocenjuje koliki je taj doprinos i shodno tome prilagođava vrstu i visinu kazne.

---

¹⁵ Ibid. stav 12.

VII. Izveštaj o učiniocu koji prethodi odluci o sankciji i uloga Probaciona službe

Probaciona ili poverenička služba je centralni organ državne uprave podređen Ministarstvu pravde. Osnovan je pre samo dve decenije. Između ostalog, ova služba je nadležna i za izradu socijalne ankete i izveštaje o učiniocu krivičnog dela koji prethodi odluci o sankciji. Takva obaveza je propisana članom 136. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija, koji glasi:

„Pre izricanja alternativne sankcije, sud može zatražiti izveštaj od Probacione službe. Probaciona služba dostavlja izveštaj svemu pre izricanja sankcije u roku od tri (3) nedelje od podnošenja zahteva. Izveštaj, koji se podnosi pre izricanja kazne, utvrđuje odgovarajuću kaznu ili alternativnu sankciju za osudenog, vodeći računa o ciljevima resocijalizacije i sprečavanja budućih krivičnih dela.”¹⁶

Stupanjem na snagu ZKP-a, u okviru ročišta za izricanje kazne, ponovo je naglašena mogućnost da sud angažuje Povereničku službu na pripremi izveštaja o učiniocu koji prethodi odluci o sankciji:

„Nakon objavljivanja osuđujuće presude, sudija pojedinac ili pretresno veće po službenoj dužnosti ili na zahtev stranaka može naložiti probacionoj službi da sastavi predkazneni izveštaj.”¹⁷

Dakle, sud prvo usvaja zahtev za održavanje ročišta, povlači se na većanje, a ako doneše osuđujuću presudu, može sam ili na zahtev stranke iznet na ročištu, tražiti sastavljanje izveštaja o učiniocu koji prethodi odluci o sankciji. Postoji razlika između onoga što je predviđeno Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija i ZKP-a. Razlog za to je činjenica da se Zakon usredsređuje na situacije u kojima je sud već odlučio da izrekne alternativnu kaznu, i zapravo preostaje samo ocena i sugestija Povereničke službe o tome koja bi kazna bila adekvatnija. ZKP prevazilazi okvire ove odredbe, predviđajući da u svakom slučaju kada smatra da ne raspolaže dovoljnim podacima da odluči o konkretnoj kazni, ima mogućnost da angažuje Povereničku službu koja će obezbediti potrebne podatke.

---

¹⁶ Zakon br. 08/l-132 o izvršenju krivičnih sankcija, član 136, Izveštaj pre izricanja alternativne sankcije, Službeni list Republike Kosovo / br. 21 / 10. avgust 2022, Priština.

¹⁷ Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 356, Ročište o odmeravanju kazne nakon priznanja krivice ili osuđujuće presude, stav 6, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

Istovremeno, dok Zakon daje mogućnost Povereničkoj službi da pripremi takav izveštaj u roku od tri nedelje, ZKP daje diskreciono pravo суду да odredi datum dostavljanja izveštaja u sklopu naloga. Međutim, prilikom određivanja roka za podnošenje izveštaja i održavanje ročišta, суд mora voditi računa o razumnom roku koji se može dati Povereničkoj službi, ali i rokovima koje je ZKP predvideo u pogledu vremena okončanja glavnog pretresa.¹⁸

Na šta se može usredsrediti izveštaj o učiniocu koji prethodi odluci o sankciji kada Povereničkoj službi nedostaju dovoljni kapaciteti i resursi da postupi po nalogu suda? Svesna ove činjenice, moguće je da će se u ovoj fazi Poverenička služba više usredsrediti na socijalnu anketu okriviljenog. Znamo da neretko, upravo porodične i lične prilike okriviljenog utiču na visinu kazne. Istovremeno, samo zato što je ZKP predvideo takvu mogućnost za angažovanje Povereničke službe, to ne predstavlja razlog da stranke u procesu, sa posebnim akcentom na državnog tužioca, ostanu pasivne u smislu svojih zalaganja da prikažu okolnosti.

Pored zahteva koji upućuje Povereničkoj službi, суд traži od stranaka, odnosno tačnije govoreći omogućava strankama da, u istom roku, iznesu i svoje podneske sa okolnostima koje idu/ne idu u korist pooštravanja/ublažavanja kazne. Dakle, пошто је суд већ констатовао krivicu okriviljenog, strankama je lakše да се у свом обrazloženju usredsrede само на okolnosti од значaja за visinu i neophodnost kazne.

---

¹⁸ Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 310, Vreme za završetak glavnog pretresa, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

VIII. Priprema za ročište – Praktični saveti

Prethodna priprema za održavanje ročišta za izricanje kazne predstavlja ključni element za efikasnost ovog ročišta. Da bi se osiguralo da se uzme u obzir svaki potreban korak, važno je da sud (sudija pojedinac ili sudska veće) ima pred sobom kontrolnu listu za svaki korak postupka.¹⁹ Isto se može reći i za tužioca i branioca, jer se time osigurava da su svi spremni za ročište.

Dobri pravnici uvek imaju kontrolnu listu zakonskih zahteva pripremljenu pre ročišta, kako bi mogli da prate tok i da se uvere da sudija rešava svako od traženih pitanja. Iako je na kraju odgovornost prvostepenog sudije da ispoštuje sve zakonske i procesne uslove, u najboljem je interesu stranaka da obezbede da i sudija to učini.²⁰

U interesu je tužioca ne samo da pripremi i iznese činjenice koje su od značaja za odmeravanje kazne, već je podjednako važno ostvariti komunikaciju sa žrtvom i podsetiti je na mogućnost koju ima prema ZKP-u da predloži Izjavu o šteti, da se izjasni na ročištu i da žrtva zna šta može očekivati da će se desiti tokom ovog ročišta. Ako žrtvu zastupa zastupnik žrtve ili drugi ovlašćeni predstavnik, onda ovu ulogu obaveštavanja i pripreme žrtve može preuzeti ovaj drugi.

Sve što je rečeno o tužiocu, važi i za branioca okrivljenog. Branic mora pripremiti okrivljenog za ročište i objasniti značaj adekvatnog iznošenja ne samo argumenata već i izjašnjavanja na ročištu.

---

¹⁹ Vidi prilog u nastavku.

²⁰ Williams C.J., Odmeravanje kazne: Načela i strategija, A. Osnovna priprema [Sentencing Advocacy: Principles and Strategy, A.Basic Preparation], str. 85

IX. Prisustvo stranaka na ročištu

Prisustvo stranaka na ročištu je pitanje koje zapravo nije posebno uređeno članom 356. Međutim, sami sudovi su ti koji će izgraditi praksu tokom primene ovog člana. Naš cilj je da pružimo najbolje pojašnjenje u vezi prisustva stranaka u ovom procesu kroz analizu drugih odredaba ZKP-a.

Što se tiče prisustva tužioca na ročištu, ono je neophodno, dakle, izostanak istog predstavlja razlog za odlaganje ročišta. U ovim slučajevima, sud postupa u skladu sa odredbama ZKP.²¹ Što se tiče prisustva branioca, i na ovo važe odredbe ZKP-a koje se odnose na zastupanje od strane branioca, obaveznu odbranu i suđenje u odsustvu. Iz tog razloga se u narednom delu detaljnije osvrnemo samo na prisustvo glavne stranke. Preporučljivo je da na saslušanju bude službenik Probacione službe koji će predstaviti nalaze u izveštaju pre izricanja kazne. Ako takvo prisustvo nije moguće, ako se smatra neophodnim, na ročištu se može pročitati izveštaj o izricanju presude. Stranke bi već bile upoznate sa sadržajem ovog izveštaja.

a. *Prisustvo okrivljenog*

U načelu se može reći da je prisustvo okrivljenog na ročištu uglavnom u interesu okrivljenog. Ročište za izricanje kazne zapravo predstavlja nastavak glavnog pretresa. Razlog za to je činjenica da se na ročištu razmatraju sva pitanja koja bi bila pretresena u završnoj reči, a razlika je u tome što se *ovo ročište održava nakon što je sud već odlučio o krivici okrivljenog*, i to je veoma važan elemenat. Dakle, na prisustvo okrivljenog važe odredbe člana 282²² ZKP-a u pogledu prisustva okrivljenog, njegovog branioca i posledica njihovog izostanka. U slučaju izostanka okrivljenog, sud postupa u skladu sa odredbama ZKP-a kako bi obezedio njegovo/njeno prisustvo. Okrivljeni se može i dobrovoljno odreći učešća na ročištu. ZKP, koji je upravo stupio na snagu, predviđa u članu 303.²³ mogućnost suđenja u odsustvu. Ovaj član daje mogućnost da ukoliko se ispune određeni uslovi (a u slučajevima iz člana 104. Krivičnog zakonika bez potrebe za ispunjavanjem

²¹ Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 301, Nedolazak državnog tužioca na glavni pretres, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

²² Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 282, Lica koja se pozivaju na glavni pretres, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

²³ Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 303, Suđenje u odsustvu, stav 4, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

bilo kakvih uslova²⁴), ročište treba održati i bez prisustva okrivljenog. Dakle, ako se osvrnemo na uslove predviđene stavovima 2.1. i 2.2., ako je okrivljeni na prvom saslušanju, glavnom pretresu ili prilikom objavljivanja presude „...obavešten o obavezi da prisustvuje pretresu i da se suđenje može nastaviti ako se optuženi dobrovoljno ne pojavi na suđenju...“²⁵ tada se ročište može održati i u odsustvu okrivljenog. Na početku ročišta, sudija mora da se uveri da su uloženi razumnoi naporci da se okrivljeni pronađe i ako utvrdi da je dobrovoljno odlučio da izostane sa suđenja, uzme u obzir i poteškoće odlaganja glavnog pretresa po sud i stranke.²⁶ Uopšteno govoreći, principi ovog člana su u celosti primenjivi i na ročište za izricanje kazne. Kada je reč o zastupanju interesa okrivljenog važe i odredbe člana 11²⁷ i člana 56²⁸ ZKP u vezi sa slučajevima koji predviđaju obaveznu zaštitu. Kada se branilac ne pojavi na ročištu za odmeravanje kazne, sud postupi u skladu sa članom 304²⁹ ZKP.

Okrivljeni može odlučiti da istakne pitanja koja mu idu u prilog za odmeravanje kazne putem podneska upućenog суду pre ročišta. U principu, суд bi trebalo da uloži maksimalne napore da obezbedi уčešće okrivljenog na ovom ročištu, jer ne samo da bi prava okrivljenog bila u potpunosti ispoštovana, već istovremeno ne bi dovelo do opasnosti da zbog neispunjavanja predviđenih uslova, predmet bude vraćen na ponovno suđenje. Sud može koristiti i virtuelne platforme za уčešće okrivljenog koji se nalazi u pritvoru (ako postoje odgovarajući uslovi), uzimajući u obzir odredbe člana 281. ZKP-a.³⁰ I na samom kraju, ako zbog predmetnih okolnosti суд nađe da je neophodno odlaganje ročišta, ili čak i ako odbrana zatraži odlaganje kako bi se omogućilo prisustvo okrivljenog, то se može učiniti u skladu sa članom 286. ZKP-a.³¹

---

²⁴ Ibid. stav 7.

²⁵ Ibid. tačka 2.1.

²⁶ Ibid. stav 5.

²⁷ Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 11, Pogodnost odbrane, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

²⁸ Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 56, Obavezna odbrana, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

²⁹ Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 304, Nedolazak branioca na glavni pretres, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

³⁰ Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 281, Mesto održavanja glavnog pretresa, stav 7, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

³¹ Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 286, Odlaganje glavnog pretresa, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

b. Prisustvo žrtve

Dok je gore bilo reči o prisustvu okrivljenog, situacija je drugačija kada je reč o prisustvu žrtve na ročištu za izricanje kazne. Za sud je važno da prilikom potvrđivanja prisustva stranaka na ročištu potvrdi da je žrtva obaveštena o održavanju ročišta i da je pozvana da učestvuje. Međutim, učešće žrtve nije neophodno zbog činjenice da stavovi 10 i 11 sadrže reč „može“ kada se upućuju na izjavu oštećenog, žrtve, branioca žrtve ili zastupnika žrtve. To takođe znači da žrtvu, umesto pojavljivanja na ročištu, može zastupati branilac ili zastupnik žrtve. Ako je žrtva izjavila da će učestvovati na ročištu, ali izostane, sud može zatražiti od branioca ili zastupnika žrtve ili čak tužioca (ako nije prisutan branilac ili zastupnik žrtve) da obavesti žrtvu da se ročište održava, i da pristupi održavanju ročišta.

X. Saslušanje stranaka na ročištu

Ročište za izricanje kazne na kraju omogućava mnogo aktivnije učešće stranaka u postupku. Odluka o visini i vrsti kazne može se smatrati pravednom u smislu mogućnosti koje daje, samo ako je dozvoljeno potpuno i snažno iznošenje argumenata i dokaza svih strana, čime je manja verovatnoća da će biti poništена ili izmenjena u žalbenom postupku. Ovo je takođe u skladu sa načelom jednakosti oružja stranaka propisanim članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, koji predviđa da sve strane moraju imati jednaku mogućnost u postupku da iznesu i daju komentar na sve dokaze predočene sudu na ročištu. Shodno tome, prema stavu 7. ovog člana, navedena lica mogu da predoče:

- pitanja koja bi zahtevala pooštravanje kazne, uključujući podatke iz krivične prošlosti okrivljenog;
- pitanja koja bi zahtevala ublažavanje kazne, uključujući ona relevantna za ublažavanje kazne ispod minimuma zaprećenog zakonom;
- izjavu ili argumente u prilog odgovarajuće kazne, usmeno ili pismeno; i
- druga pitanja koja sudija pojedinac ili sudsko veće smatra važnim za izricanje odgovarajuće kazne.

Da li je rok od 7 dana dovoljan za održavanje ovog ročišta u slučajevima kada nije potreban izveštaj koji prethodi odluci o sankciji?

Predviđeni rok od 7 dana, iako poprilično kratak, ipak će biti dostižan ako obe strane počnu da razmišljaju o ovom trenutku, od početka procesuiranja predmeta. Tako npr. državni tužilac već na osnovu preliminarnih istražnih radnji može prikupiti podatke relevantne za visinu kazne i svaki put kada dođe do takvih podataka, može ih uzeti u obzir, znajući da će ih predočiti u završnoj reči ili na ročištu za izricanje kazne, u slučaju da je takvo ročište zakazano. Tužilac može prikupljati podatke direktno ili indirektno, dajući istražiteljima kontrolnu listu. Smernice glavnog državnog tužioca sadrže obrazac koji može biti od koristi tužiocima ali i istražiteljima.³² Na kraju procesa ostaje samo da se ove okolnosti rezimiraju u jednom dokumentu i da se uključe sve druge okolnosti koje su postale poznate tokom procesa. Takođe, stranke se nužno moraju usredsrediti na

---

³² Smernice glavnog državnog tužioca o ulozi i doprinosu državnog tužioca u odmeravanju kazne, str. 21, Priština, decembar 2020.

obrazloženje zašto su isti relevantni i razumni za konkretan slučaj i moraju pobiti okolnosti na koje se odbrana poziva ako iste, po mišljenju tužioca, ne nađu primenu ili barem nemaju težinu koju odbrana zahteva. Ista posvećenost se očekuje i od odbrane.

U drugim složenijim predmetima sa više krivičnih dela, kada ima mnogo više žrtava ili okrivljenih, sud i stranke po mogućству trebaju više vremena za pripremu. Stoga je opravdano da, pošto ZKP to dozvoljava, da sud, po potrebi, odloži održavanje ročišta tako što će prvo zatražiti od Povereničke službe da pripremi izveštaj. Kada je reč o sadržaju ovog izveštaja, predlozi su već predstavljeni gore, tako da je važno da se u ovom delu u većoj meri usredsredi na to kako ova ročišta mogu biti što efikasnija.

Da li stranke mogu da iznesu svoje argumente pre ročišta? Odgovor bi bio Da. Prethodno podnošenje argumenata u velikoj meri utiče na delotvornost postupka. U slučajevima kada ***sud naloži Probaciji da pripremi izveštaj pre izricanja kazne***, sudija istovremeno obaveštava strane da se rok za podnošenje izveštaja primenjuje i na tužilaštvo i odbranu ako žele da iznesu svoje argumente o kazni. Žrtva može dati kopiju Izjave o šteti. U slučajevima ***kada se ne traži izveštaj o izricanju presude***, stranke treba obavestiti da svoje argumente podnesu najkasnije tri (3) dana pre ročišta. Kopija se dostavlja i protivnoj strani. Na ovaj način stranke će na ročištu biti spremne da iznesu argumente koje su već iznеле, ali će istovremeno biti spremne i da se suprotstave navodima druge strane ili nalazima u izveštaj pre izricanja kazne. Sud će, pak, sa druge strane, biti spreman i informisan o navode stranaka. Ovi podnesci, zajedno sa svim dodatnim navodima koji će biti predočeni tokom ročišta, biće uvršćeni u spis predmeta. Shodno tome će sudovima više instance biti lakše da odluče u predmetima u kojima stranke budu izjavljivale pravne lekove. ***Neki primjeri podnesaka iz SAD su priloženi ovom materijalu*** i u njima možete naći primere kako izgleda izlaganje tužioca i odbrane u SAD. Ovim podnescima sud se pismeno obaveštava o navodima stranaka o okolnostima relevantnim za izricanje kazne. Ako se vratimo na stav 7. člana 356. ZKP, vidimo da se u ovom stavu govori o onome što se može predočiti суду, ali se nigde ne pominje da se to radi samo izjašnjavanjem stranaka u postupku. Zbog toga je, da bi se postigla što veća efikasnost ovog ročišta, najadekvatnije rešenje da se pre održavanja ročišta, odredi rok za dostavljanje podnesaka stranaka sa pitanjima koja idu u korist ublažavanja ili pooštravanja kazne,

pre održavanja samog ročišta. To bi omogućilo strankama da budu spremne da odgovore na navode protivne stranke, ali bi i sud ove zahteve imao pred sobom unapred.

Što se tiče redosleda saslušanja stranaka, stav 8. člana 356. navodi da se shodno primenjuju odredbe ZKP-a o redosledu izvođenja dokaza na sudskom pretresu, iako u stvari stav 7 navodi redosled stranaka, koji je u skladu sa članom 350³³ stav 1. i članom 323³⁴ stav 1 (državni tužilac, oštećeni ili žrtva, branilac žrtve ili zastupnik žrtve, branilac i na kraju okriviljeni). Stranke imaju mogućnost da na ročištu ospore navode druge stranke u vezi sa okolnostima koje su predočile.

a. Izjašnjavanje okriviljenog

Ovo ročište daje mogućnost okriviljenom da iznese sva pitanja za koja smatra da idu u prilog ublažavanju kazne. Mnogo je delotvornije i moćnije ako sud ima priliku da direktno čuje od okriviljenog šta on ima da kaže o visini kazne, nego puko podnošenje pismenih podnesaka. Prema stavu 9 člana 356, okriviljeni ima pravo da se na ročištu izjasni u korist ublažavanja kazne. Ovo je u skladu sa stavom 7.2. istog člana, koji konkretno navodi da, između ostalog „*pitanja za ublažavanje kazne, uključujući i ona od značaja za ublažavanje kazne ispod zakonom predviđenog minimuma*“. Razumljivo bi bilo da se u pogledu vrste i visine kazne okriviljeni i njegova odbrana usredsrede uglavnom na okolnosti vezane za karakter i druge prilike učinioца i druge pozitivne aspekte sa ciljem da utiču na maksimalno smanjenje kazne. Kako okriviljeni tako i branilac okriviljenog imaju mogućnost da u svom iskazu pobiju navode tužioca ili žrtve, ali ne i da ih unakrsno ispituju. Na samom kraju, pitanje krivice se ne dovodi u pitanje u izjavi okriviljenog, kao i drugih stranaka, imajući u vidu da je to pitanje već rešeno osuđujućom presudom.

b. Izjašnjavanje žrtve

Kada je reč uopšte o ravnopravnosti stranaka, član 356. u stavovima 10. i 11. pridao je značaj izjašnjavanju žrtve bilo kroz izjašnjavanje na ročištu ili izjavom o pričinjenoj šteti, u skladu sa

---

³³ Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 350, Završna reč stranaka, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

³⁴ Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 323, Redosled izvođenja dokaza na glavnom pretresu, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

članom 214.³⁵ Ovo predstavlja mogućnost na raspolaganju žrtve da se pismeno ili direktno izrazi u vezi sa materijalnim, fizičkim ili psihičkim uticajem koji je krivično delo imalo na nju. Zapravo, izjava o pričinjenoj šteti je trebalo da je već deo predmeta, pošto je u načelu žrtva dala ovu izjavu na samom početku postupka. Međutim, ako takva izjava nije bila deo predmeta, ročište predstavlja poslednji trenutak da se ona iznese i podeli sa strankama. Stav 11. navodi da se izjava mora podeliti sa okrivljenim i državnim tužiocem, ali u principu takva izjava mora biti deo dosjea tužioca, od trenutka kada je kompletirana. Stoga smatramo da se ovo upućivanje na državnog tužioca više odnosi na predmete u kojima žrtva nije popunila Izjavu do ročišta ili je u međuvremenu upotpunila dodatnim podacima. Predstavljanje Izjave na ročištu omogućava žrtvi da tačnije iznese podatke, posebno o materijalnoj šteti, ako tim podacima nije raspolagala na početku postupka kada je popunjavala ovaj obrazac. Ovo takođe može imati pozitivan efekat na određivanje obeštećenja od strane suda, umesto da se žrtva uputi na parnični postupak.

Na kraju, važno je napomenuti i činjenicu da prema stavu 10 žrtva ne može preporučiti vrstu i visinu kazne za okrivljenog. To znači da stav 7.3 nije primenljiv na izjavu žrtve, branioca žrtve ili zastupnika žrtve. Takva mogućnost je dozvoljena samo tužiocu, koji prvi put može da predloži visinu kazne, kao i izricanje sudske opomene ili bilo koje alternativne kazne predviđene članom 46. Krivičnog zakonika.

c. Izjava tužioca

Kao što tužilac ima centralnu ulogu u krivičnom postupku, tužilac takođe ima ulogu u odmeravanju kazne.³⁶ Uvođenjem ročišta za izricanje kazne ova obaveza tužioca i drugih stranaka u postupku je produbljena još više, stavljujući do znanja značaj aktivnog učešća u izvođenju dokaza ne samo o krivici ili nevinosti okrivljenog, već i o bitnim okolnostima za visinu i vrstu kazne. Uloga tužioca u odmeravanju kazne detaljnije je obrađena u Smernicama glavnog državnog tužioca,³⁷ stoga će

---

³⁵ Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 214, Izjava o oštećenog o pričinjenoj šteti, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

³⁶ Demleitner, Berman, Miller, Wright, Zakoni i politike izricanja kazne: predmeti, zakoni i smernice {Sentencing Law and Policy: Cases, Statutes, and Guidelines}, peto izdanje, Glava 2, tačka C. Tužilac; Wolters Kluwer Publication, New York, 2022.

³⁷ Smernice glavnog državnog tužioca o ulozi i doprinosu državnog tužioca u odmeravanju kazne, Priština, decembar 2020.

se ovaj materijal usredsrediti samo na specifična pitanja u vezi sa novinama koje donosi ZKP. Ove novine se uglavnom odnose na argumentaciju tužioca u vezi sa okolnostima relevantnim za odmeravanje kazne i predlog kazne. Kada govorimo o argumentaciji tužioca, treba imati u vidu da održavanje posebnog ročišta omogućava tužiocu da se usredsredi ne samo na podatke koji se odnose na kaznu zatvora, već i na primerenost drugih vrsta kazni, uzimajući u obzir specifičnosti konkretnog predmeta, stepen odgovornosti, krivičnu prošlost okrivljenog ali i uticaj krivičnog dela na žrtvu. Dakle, tužiocu je data šansa da ove argumente iznese na prvom stepenu, a da ne mora da ih iznosi u žalbi na visinu kazne. Ovo bi, verujemo, umanjilo potrebu da se svaki put podnese žalba. Takođe omogućava da, u slučaju da prvostepeni sud nije uzeo u obzir navode tužioca u vezi sa izricanjem kazne i u slučaju da iste nije ni obrazložio, upravo po tom osnovu pobije prvostepenu odluku. Važno je shvatiti da u ovom procesu tužilac nije jedini koji nosi teret argumentovanja okolnosti od uticaja na vrstu i visinu kazne. Razlog za to je činjenica da je obaveza branioca, okrivljenog, žrtve i zastupnika ili branioca žrtve da daju svoj doprinos za lakše odlučivanje. Takođe je tačno da tužilac može, a svakako i treba, da ospori argumente odbrane za ublažavanje kazne koji su neopravdani.³⁸ Isto se može reći i za olakšavajuće okolnosti sa kojima je tužilac upoznat, koje je dužan da stavi na znanje, ili ako je iste iznela odbrana, a tužilac smatra da su relevantne, da ih ne pobija neosnovano. Time će predlog vrste i visine kazne koji bude došao od tužioca imati veći kredibilitet imajući u vidu da će se zasnovati na opipljivijim i pouzdanim podacima. Svakako, tužilac se mora postarati da ove podatke prikupi duž čitavog postupka tako da preostane samo njihovo preispitivanje i obrazloženje.

XI. Izvođenje dokaza

Jedno od pitanja koje su pravni praktičari istakli bilo je pitanje da li se na ovom ročištu izvode dokazi? S obzirom na to da ročište za izricanje kazne predstavlja novu praksu za Republiku Kosovo, shodno tome je veoma logično da se počne sa obazrivim koracima kada je reč o održavanju ovog ročišta, da bi se kasnije prešlo na složenija ročišta, ali i da bi se pronašao najbolji

---

³⁸ Ashworth, Andrew and Kelly, Rory, Odmeravanje kazne i krivično pravo {Sentencing and Criminal Justice}, sedmo izdanje, Oxford, UK; New York, NY, Hart Publishing, and imprint of Bloomsbury Publishing, 2021.

način za delotvorno sprovođenje istih. U različitim sistemima postoje i različiti stavovi u vezi sa ovim aspektom.

Opšte je načelo da su odluke o kazni deo krivičnog suđenja i da kao takve treba da budu predmet redovnog krivičnog postupka. Ovaj stav je u okvirima Evropske konvencije o ljudskim pravima iz 1972. godine:³⁹

„Komisija smatra da žalbe u vezi sa postupcima za odmeravanje kazne, čak i nakon priznanja krivice, mogu pokrenuti pitanja iz člana 6. Konvencije, imajući u vidu da npr. okrivljeni mora imati mogućnost da ima svog zastupnika, kada tužilaštvo izvodi dokaze o kazni. Prema mišljenju Komisije, određivanje krivičnih optužbi u značenju člana 6(1) Konvencije ne uključuje samo utvrđivanje krivice ili nevinosti okrivljenog, već i princip određivanja njegove kazne; a izraz „svako ko je optužen za krivično delo“ u članu 6(3) uključuje osobe kojima, iako su već osuđene, još uvek nije izrečena kazna. Komisija napominje da pitanja odmeravanja kazne mogu biti tesno povezana i da se u krivičnim postupcima mnogih država potpisnica Konvencije ne mogu razdvojiti u ovoj fazi postupka.“

Budući da član 356. ne daje detalje o svim pitanjima u vezi sa vođenjem ročišta, za pojašnjenje ovog pitanja potrebno je uraditi analizu širih koncepata ZKP-a koji se odnose na dokazni postupak.⁴⁰

Dakle, kao što se vidi iz gore navedenog opisa, Komisija se pozabavila postupkom za izricanje kazne na isti način kao i sa svim drugim krivičnim postupcima. Međutim, s obzirom na to da je krivica okrivljenog već odlučena u fazi izricanja kazne, samim tim su ograničena i pitanja koja se obrađuju na ovom ročištu. Analiza koja sledi u nastavku ima za cilj da ponudi neke sugestije o tome kako ovo ročište učiniti što uspešnijim, posebno u ovoj početnoj fazi kosovske prakse. Dakle, prvo se mora povući paralela sa predstavljanjem završne reči shodno ZKP-u:

„Lica koja iznose završnu reč mogu se upućivati na prihvatljive dokaze, kao i na postupak, zakon na snazi, na karakter i ponašanje svedoka tokom sudskog postupka; kao i na olakšavajuće i otežavajuće okolnosti. Oni mogu koristiti tabele, dijagrame, prepise traka odobrenih od strane

---

³⁹ Ashworth Andrew, Odmeravanje kazne i krivično pravo {Sentencing and Criminal Justice}, 13.1.3 Ka krivičnoj pravdi {Towards procedural fairness} fq.429, šesto izdanje, Cambridge University Press, 2015.

⁴⁰ X v..United Kingdom (1972), Application No.6998/75, Izveštaj Komisije {Report of the Commission}, Strasbourg, 1980. Citirano u Ashworth Andrew, Odmeravanje kazne i krivično pravo {Sentencing and Criminal Justice}, str.429, šesto izdanje, Cambridge University Press, 2015.

suda ili njihov funkcionalni ekvivalent, sažetak i upoređivanja dokaza, ako se zasnivaju na prihvatljivim dokazima, kao i uvećavanje njihovih primeraka radi demonstracije ili predstavljanja kao ilustracije na sudu.“⁴¹

S obzirom da, kao što je već navedeno, ovo ročište zapravo predstavlja nastavak glavnog pretresa, na istom je dozvoljeno predstavljanje tabela, dijagrama, sažetaka i grafikona koji potkrepljuju argumente o primenljivosti i relevantnosti određenih olakšavajućih ili otežavajućih okolnosti. Međutim, treba imati u vidu da se na ročištu za izricanje kazne ništa od navedenog, kao ni izjašnjavanje stranaka, ne upućuje na krivicu ili nevinost okrivljenog, imajući u vidu da je sud svojom presudom već presudio, te je zaključio postupak izvođenja dokaza u tom pogledu.

U SAD, gde se ročište za izricanje kazne održava u svakom krivičnom predmetu bez izuzetka, već se ustalila praksa, kada je reč o načinu odvijanja ovog ročišta. Izjašnjavanje stranaka o pitanjima od značaja za vrstu i visinu kazne predstavlja svakodnevnicu. Postoje predmeti kada se, izuzetno, navodi stranaka o postojanju neke okolnosti potkrepljuju i pismenom izjavom trećeg lica. Ovi spisi prevashodno govore o karakteru i ličnosti okrivljenog, i ne zalaze u suštinska pitanja.

Dopisi mogu biti veoma uticajni kada su iskreni i otvaraju prozor u prošlost i karakter okrivljenog... Advokati treba da usmere autore ovih pisama da ne smeju iznositi svoje mišljenje o nevinosti okrivljenog. ..Mnogo je bolje ako dopisi ili pisma podrške daju konkretne primere dobrote okrivljenog ili drugog doprinosa društvu, nego da sadrže retoričke govore... ove reči vrlo malo informišu predmetnog sudiju o istinskom karakteru okrivljenog.⁴² Ono što je važno kod ovog ročišta je efikasnost ročišta koje se odvija u rekordnom vremenskom periodu u proseku od jednog do nekoliko sati, a u retkim i složenijim predmetima može trajati i duže. Ne smemo zaboraviti da je aspekt krivice već obrađen, te nema potrebe da se ročište pretvara u novi glavni pretres, koji nepotrebno komplikuje ili odugovlači ceo proces.

Praktično, treba imati u vidu da u slučajevima kada se ročište održi u roku od 7 dana, to vreme možda neće biti dovoljno za pribavljanje novih dokaza. Zbog toga se preporučuje da stranke na

---

⁴¹ Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 350, Završna reč stranaka, stav 2, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

⁴² Williams C.J., Odmeravanje kazne: Načela i strategija, A. Osnovna priprema [Sentencing Advocacy: Principles and Strategy, A.Basic Preparation], str. 86

samom početku postupka vode računa o pribavljanju dokaza i materijala neophodnih za određivanje vrste i visine kazne. Na ovaj način se iz dokaza i spisa predmeta mogu izdvojiti ključni elementi koji utiču na određivanje kazne, bez potrebe za izvođenjem novih dokaza. Glavni fokus stranaka na ovom ročištu treba da bude na okolnostima koje upućuju na ponašanje i karakter okrivljenog, porodične prilike, imovno stanje. Ovo poslednje je od posebnog značaja prilikom određivanja novčane kazne ili odštete. Žrtva, s druge strane, može upotpuniti Izjavu o pričinjenoj šteti dodatnim podacima, tačnije označavajući finansijski uticaj koji je krivično delo imalo na nju.

U slučajevima kada sud zahteva izveštaj o učiniocu koji prethodi odluci o sankciji, strankama se daje na raspolaganje duži vremenski period, a samim tim i mogućnost da se usredsrede na konkretne okolnosti i dokaze koji utiču na visinu kazne. Od interesa je da se u složenijim predmetima obrati pažnja i na materijalno stanje okrivljenog, s obzirom da većina članova Krivičnog zakonika predviđa novčanu kaznu, bilo kao glavnu ili kao dopunsку kaznu. Ovo bi omogućilo sudu da koristi Smernice Vrhovnog suda za izricanje novčanih kazni⁴³ i kalkulator⁴⁴ koji je osmišljen u tu svrhu, i da samim tim novčana kazna do koje se dođe tim putem ima isto dejstvo kao i svaka druga kazna predviđena KZ-om.

Koliko će ročište trajati i šta se može i treba izvesti tokom njega zavisi od toga da li će se ročište održati nakon priznanja krivice, sporazuma o priznanju krivice ili završetka glavnog pretresa kao i koliko su sporni navodi jedne ili druge stranke.

Ako je okrivljeni priznao krivicu na osnovu sporazuma o priznanju krivice, delokrug činjenica koje stranke mogu da dovedu u pitanje može biti ograničen uslovima sporazuma. Ako je okrivljeni posle glavnog pretresa oglašen krivim, sudija se može ograničiti na spise predmeta i odbiti da prihvati nove dokaze na ročištu za izricanje kazne.⁴⁵

---

⁴³ Poseban vodič o izricanju novčanih kazni kao krivičnih sankcija, Vrhovni sud Republike Kosovo, Priština, 2020.

⁴⁴ Vidi: <https://supreme.gjyqesori-rks.org/kalkulatori-i-gjobes/>

⁴⁵ Williams C.J., Odmeravanje kazne: Principi i strategija, C. Priprema za sednice na kojima se osporavaju činjenice [Sentencing Advocacy: Principles and Strategy, C.Preparation for Factually-Contested Sentencing Hearings], str. 89

XII. Proglašenje presude nakon ročišta za izricanje kazne

Član 356. je vrlo jasan po pitanju objavljivanja presude. Tačnije, ovaj član glasi:

„Po završetku ročišta za odmeravanje kazne, sudija pojedinac se povlači radi donošenja odluke, dok se pretresno veće povlači na većanje i glasanje o donošenju odluke. Odredbe člana 365. ovog zakonika shodno se primenjuju i na objavljivanje presude.“⁴⁶

Uvođenjem ročišta za izricanje kazne odlaže se sastavljanje osuđujuće presude. Zapravo, Sud saopštava odluku o krivici okrivljenog, unoseći u zapisnik samo dispozitiv samo odluku o osudi okrivljenog.

Član 365 stav 3 glasi:

„Ako sudija pojedinac ili predsednik glavnog pretresa doneše osuđujuću presudu, a ročište za odmeravanje kazne je određena prema članu 356. ovog zakonika, dispozitiv ove presude sadrži samo činjenicu da li je on ili ona kriv...“

Odredbe člana 365 važe na proglašenje presude. Moramo imati u vidu da time što je okrivljeni oglašen krivim, istom nije izrečena krivična sankcija, sve do okončanja postupka izricanja kazne. Shodno tome, završetkom ročišta o izricanju kazne, sastavlja se osuđujuća presuda u skladu sa članom 364.

Što se tiče objavljivanja presude, član 356. propisuje rokove predviđene članom 365.

*„Nakon što sud izrekne presudu, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća **odmah će je objaviti**. Ako sud nije u mogućnosti da istog dana po završetku glavnog pretresa ili ročišta za odmeravanje kazne izrekne presudu, odložiće objavljivanje presude najduže za tri (3) dana i odrediće vreme i mesto objavljivanja presude.“*

Obrazloženje presude predstavlja veoma važan element odlučivanja suda. Zakazivanjem posebnog ročišta za izricanje kazne, sud ima mnogo više materijala kako za odlučivanje o kazni, tako i za obrazlaganje okolnosti od uticaja na visinu kazne.

Obrazloženje o kazni utiče na legitimnost odluke o kazni i takođe smanjuje rizik da će kasniji korisnici odluke o kazni — uključujući apelacioni sud, službenike Kazneno-popravne službe, žrtve krivičnih dela i okrivljeni — pogrešno razumeti nalaze suda i implikacije tih nalaza.⁴⁷

⁴⁶ Zakonik br. 08/L-032 o krivičnom postupku, član 365, Objavljivanje presude, stav 12, Službeni list Republike Kosovo, br. 24, 17. avgust 2022, Priština.

⁴⁷ Model krivičnog zakonika, glava, 10.06. Postupak odmeravanja kazne: Nalazi o činjenicama i pravni zaključci {Sentencing Proceedings; Findings of Fact and Conclusions of Law}, str. 687.

Zaključak

Ročište za izricanje kazne, iako novina u našem pravu, će verovatno duž vremena evoluirati tako da i same stranke i pravosudni sistem uvide njegovu vrednost i značaj. Naravno, kako pravosuđe tako će i same stranke trebati vremena da utvrde najbolju praksu za održavanje ovog ročišta koje u konačnici doprinosi usaglašavanju krivičnih sankcija, shodno zakonskim odredbama, smernicama Vrhovnog suda o kaznenoj politici, i principu proporcionalnosti.

Ročište za izricanje kazne predstavlja proces koji omogućava svim strankama da budu uključene u proces. Sve stranke se moraju tretirati kao jednake pred sudom u smislu mogućnosti da iznesu dokaze, a jednak je važno da im se da prilika da komentarišu da li su izvedeni dokazi dovoljni ili ne, da dokažu postojanje bilo kojih okolnosti koje utiču na izricanje kazne. Na ovaj način, teret ne pada samo na sud da izrekne najprimereniju kaznu.

Svi učesnici u ovom procesu, uključujući i sud, treba da teže da održe ročište sa što je moguće manje nepotrebnih komplikacija i da ono bude što je moguće efikasnije. U većini slučajeva krivični predmeti traju dosta vremena, i prolaze kroz različite postupke, a odgovlačenje ovog ročišta kada je krivica okrivljenog već utvrđena, nema smisla. Svi bi održavanje ovog ročišta trebalo da sagledaju kao idealnu priliku da se obezbedi da kazna bude što proporcionalnija i pravednija u odnosu na okolnosti konkretnog predmeta. Ovim se povećava i poverenje javnosti u donošenje sudske odluke.

U prilogu ovog materijala nalazi se dijagram o toku procesa kao i neki primjeri podnesaka tužioca, odbrane i Probacionog Službe iz SAD, kojima se sudu pismeno stavljuju na znanje navodi stranaka, i nalazi Probacionog službe o okolnostima od značaja za izricanje kazne.

Prilog 1: Tok ročišta za izricanje kazne

Prilog 2: Lista provere sudije/sudskog veća za ročište za izricanje kazne

Lista provere za sudije

Izricanje kazne nakon prvog saslušanja ili glavnog pretresa

Ako se okrivljeni izjasni krivim na prvom saslušanju ili glavnom pretresu i zatraženo je ročište za izricanje kazne ili je odlučeno po službenoj dužnosti.

Objavljivanje osuđujuće presude (*Uključiti u zapisnik izreku presude*).

Odredite datum za održavanje ročišta za izricanje kazne:

I. Ako se ne naloži izveštaj pre izricanje kazne, ročište se zakazuje najkasnije sedam (7) dana od završetka suđenja,

Obavestite tužilaštvo i odbranu da mogu da podnesu informacije koje se odnose na izricanje kazne najkasnije tri (3) dana pre ročišta. Zatražite da se primerci takođe dostave suprotnoj stranki. Stranke mogu da dopune svoje podneske na ročištu.

II. Ako se naloži izveštaj pre izricanje kazne, ročište se određuje najkasnije sedam (7) dana od podnošenja izveštaja

Odredite rok za podnošenje izveštaja (*rok zavisi od složenosti i/ili broja okrivljenih*).

Obavestite tužilaštvo i odbranu da rok za podnošenje izveštaja važi i za njih za podnošenje informacija. Zatražite da se primerci takođe dostave suprotnoj stranki. Stranke mogu da dopune svoje podneske na ročištu.

Osigurajte da je primerak izveštaj pre izricanje kazne obezbeđen tužiocu i advokatu odbrane.

Žrtva: Obavestiti žrtvu o mogućnosti da podnese izjavu o šteti od oštećenog i/ili da istu predoči tokom ročišta.

Prisustvo stranaka: Obavestiti stranke o posebnim uslovima povodom njihovog prisustva i zastupanja na ročištu.

Ročište za izricanje kazne

_____ **Otvorite ročište** i utvrdite prisustvo stranki i da li su propisno pozvane.

_____ **Prezentacije stranaka**

_____ Službenik Probacione službe (*ukoliko je prisutan*) predstavlja izveštaj pre izricanje kazne.⁴⁸

- _____ Argument tužioca
- _____ Svedočenje žrtve
- _____ Argument branioca
- _____ Svedočenje okrivljenog
- _____ Pročitati/ svedočenje ostalih u korist okrivljenog

_____ **Završetak ročišta.**

_____ **Povlačenje radi odlučivanja o kazni?** Ako je pretresno veće, sve sudije u veću treba da pregledaju relevantne okolnosti i odluče o nerelevantnosti / relevantnosti okolnosti koje su iznеле stranke. Videti u nastavku ceo spisak okolnosti.

Stav	ODLUČITI O RELEVANTNOSTI OTEŽEVAJUĆIH OKOLNOSTI (ČLAN 70)	DA	NE
2.1	Visok stepen umešanosti osuđenog u krivično delo;		
2.2	Visok stepen umišljaja na strani osuđenog lica, uključujući svaki dokaz predumišljaja;		
2.3	Prisustvo nasilja ili pretnje nasiljem u izvršenju krivičnog dela;		
2.4	Da li je krivično delo izvršeno naročito svirepo;		
2.5	Da li krivično delo ima više žrtvi;		
2.6	Da li je žrtva krivičnog dela bila naročito ranjiva ili nesposobna da se brani;		
2.7	Godine života žrtve, da li je mrlada ili starija;		
2.8	Stepen štete koju je osuđeni proizveo, uključujući smrt, trajnu povredu, prenošenje bolesti na žrtvu, odnosno bilo koju drugu štetu nanetu žrtvi ili porodici žrtve;		
2.9	Svaka zloupotreba ovlašćenja ili službenog položaja osuđenog prilikom izvršenja krivičnog dela;		
2.10	Dokaz o zloupotrebi poverenja od strane osuđenog;		
2.11	Da li je krivično delo izvršeno u sklopu delovanja organizovane kriminalne grupe; i/ili		
2.12	Ukoliko je krivično delo zločin iz mržnje koji podrazumeva svako krivično delo izvršeno nad licem ili grupom lica, ili nad imovinom motivisano na osnovu ...		
2.13	Svaka ranija krivična osuda osuđenog lica;		
2.14	Ako je krivično delo izvršeni unutar porodične veze		
	Navesti sve druge otežavajuće okolnosti		

⁴⁸ Ako službenik Povereničke službe nije prisutan, Sud može da pročita izveštaj. Stranke bi već trebalo da imaju primerak izveštaja.

Stav	ODLUČITI O RELEVANTNOSTI OLAKAŠAVAJUĆIH OKOLNOSTI (ČLAN 70)	DA	NE
3.1	Okolnosti koje za malo nisu uzete kao osnova za isključenje krivične odgovornosti, na primer, stanje smanjene uračunljivosti;		
3.2	Dokaz o provokaciji od strane žrtve;		
3.3	Lične prilike i karakter osuđenog;		
3.4	Dokaz da je osuđeni imao relativno mali doprinos...;		
3.5	Činjenica da je osuđeni u krivičnom delu učestvovao ali ne kao glavni izvršilac, već kao pomagač, podstrekac ili kao podrška na neki drugi način;		
3.6	Godine života osuđenog, da li je mlađ ili stariji;		
3.7	Dokaz da je osuđeni izvršio povraćaj ili obeštećenje žrtvi;		
3.8	Generalna saradnja osuđenog sa sudom, uključujući dobrovoljnu predaju;		
3.9	Dobrovoljna saradnja osuđenog u krivičnoj istrazi ili krivičnom gonjenju;		
3.10	Priznanje krivice;		
3.11	Iskazano kajanje od strane osuđenog;		
3.12	Ponašanje osuđenog posle sukoba;		
3.13	...suštinski doprineo da se oteto, odvedeno ili lišeno slobode lice oslobodi ili ostane živo, ili je dobrovoljno dao informacije koje doprinose utvrđivanju identiteta drugih lica odgovornih za krivično delo;		
3.14	u odnosu na krivična dela terorizma...izvršilac odriče terorističke aktivnosti pre nego ...pomaže u sprečavanju ili ublažavanju posledica... izvrši identifikaciju sa dovoljno detalja kako bi se omogućilo hapšenje ili gonjenje drugog teroriste... ili sprečava dalja.. Navesti sve druge ublažavajuće okolnosti		

A. Prilikom izricanja zatvorske kazne

- Trajanje
- Uračunavanje pritvora
- Zbirna kazna ukoliko su izvršena višestruka krivična dela.
- Ako su izrečene dopunske kazne koristiti spisak iz tabele u Odeljku C
- Uslovna osuda (*precizirati da ako se menja novčana ili zatvorska kazna, ili oboje*)
- Zamena zatvorske kazne novčanom kaznom (*kod zatvorske kazne do 6 meseci*)
- Zamena zatvorske kazne merom rad u javnom interesu. Trajanje *(30-240sati)*
- Uslovna osuda sa merom obaveznog lečenja zbog zavisnosti od droge ili alkohola?
 Trajanje (*može da traje tokom cele zatvorske kazne*).

B. Prilikom izricanja kazne poluslobode (za kaznu zatvora u trajanju do 1 godine)

- Navesti uslove koji moraju da se ispoštuju.
- Vraćanje stečene imovinske koristi (*član 48, stav 3*).
- Nadoknada štete prouzrokovane krivičnim delom (*član 48, stav 3*).
- Druge obaveze shodno članu 56 (*videti obaveze u tabeli u Odeljku E*).
- Ako je naložena dopunska kazna koristiti spisak iz tabele u Odeljku C.

C. Prilikom izricanja dopunske kazne

Član	DOPUNSKA KAZNA	DA	NE	PERIOD
60	Oduzimanje prava na izbor na javnu funkciju;			
61	Naredba da se plati nadoknada za gubitak ili štetu;			
62	Zabрана obavljanja dužnosti u javnoj upravi ili javnoj službi;			
63	Zabрана obavljanja profesije, delatnosti ili dužnosti;			
64	Zabранa upravljanja motornim vozilom;			
65	Oduzimanje vozačke dozvole;			
66	Nalog za objavljivanje presude; i			
67	Proterivanje stranaca sa teritorije Republike Kosovo			

D. Prilikom izricanja novčane kazne

Iznos _____

Rok za plaćanje (*ne može da bude kraći 15 dana ni duži od 3 meseca*).

Ako se plaća u ratama (*pod opravdanim okolnostima ne dužem od 2 godine*).

Ako je zamenjena radom u javnom interesu, idite na Odeljak G (*najviše 240 sati*).

Ako je zamenjena kaznom zatvora, idite na Odeljak A.

E. Prilikom izricanja uslovne osude

Trajanje (*između 1-5 godina*)

Trajanje uslovnog perioda (*1-5 godina*).

Za meru obaveznog lečenja navesti trajanje (*3-12 meseci*) _____

Za meru nadzora od strane Probacione službe navesti trajanje (*6 m. -3 g.*) _____

Ako su izrečene dopunske kazne koristite spisak iz tabele u Odeljku C

Uslovi (*nepoštovanje može dovesti do opozivanja*):

a. Zbog prethodno izvršenog krivičnog dela.

b. Zbog nepoštovanja sledećih uslova:

Stav	Vrste utvrđenih obaveza u uslovnoj osudi (član 56)	DA	NE
1.1	Lečenje ili rehabilitacija u ustanovi zdravstvene zaštite		
1.2	Podvrgavanje programu lečenja ili rehabilitacije		
1.3	Posećivanje psihologa ili drugog savetnika i postupanje u skladu sa njegovim preporukama;		
1.4	Stručno osposobljavanje za određeno zanimanje;		
1.5	Obavljanje radnih aktivnosti;		
1.6	Korišćenje zarade i drugih primanja ili imovine za ispunjavanje porodičnih obaveza;		
1.7	Obavezno obaveštavanje Povereničke službe o promeni adresi;		
1.8	Odustajanje od korišćenja alkohola ili droga;		
1.9	Neposećivanje određenih mesta ili lokacija;		

1.10	Nedruženje ili držanje kontakta sa određenim ljudima;		
1.11	Nenošenje bilo kakve vrste oružja;		
1.12	Nadoknađivanje štete ili obeštećenje žrtve krivičnog dela;		
1.13	Vraćanje imovinske koristi stečene izvršenjem krivičnog dela;		
1.14	Zabrana posedovanja ili upotrebe računara, ili nepristupanje internetu, po zahtevu suda; ili		
1.15	Dostavljanje finansijskih izveštaja, po zahtevu suda.		

F. Oslobađanje od kazne

Može se takođe naložiti:

Mera obaveznog lečenja (član 87). Trajanje _____ (*najviše 2 godine*).

G. Prilikom izricanja obavljanja rada u javnom interesu

Trajanje (*najmanje 6 meseci i najviše 3 godine*).

Navesti da li se zamjenjuje novčana kazna (*samo za novčanu kaznu do 2.500 evra*).

Navesti ako se zamjenjuje zatvorska kazna (*samo za kaznu u trajanju do 1 g*).

Uključiti obavezu održavanja kontakta sa Povereničkom službom.

Može uključivati obaveze pod Odeljkom E (*uslov pod stavom a i b*).

H. Sudska opomena

Uključiti upozorenje da će u slučaju ponovnog izvršenja takve radnje biti izrečena teža krivičnopravna sankcija.

Može se takođe naložiti:

Obavezno lečenje (član 87). Trajanje _____ (*najviše 2 godine*).

Zabrana upravljanja motornim vozilom (*član 59, stav 2.5 i 3*)

Donošenje presude:

Obrazloženje - Osigurati da obrazloženje uključuje konkretna obrazloženja okolnosti koje su razmatrane prilikom izricanja presude.

Precizirajte sudske takse iz člana 449 ZKP-a.

Objavljivanje presude:

- _____ Odmah nakon izricanja presude; ili
- _____ Određivanje vremena i mesta objavljivanja presude (*najviše 3 dana od završetka suđenja*).

Pouka o pravu na žalbu:

- _____ Poučiti stranke o pravu na žalbu (*rok od 30 dana za podnošenje žalbe*).
- _____ Kada je izrečena alternativna kazna, upozoriti optuženog na uslove kojih je dužan da se pridržava.

Prilog 3: Primer Memoranduma tužilaštva za ročište za izricanje kazne

**U OKRUŽNOM SUDU SJEDINJENIH
DRŽAVA
ZA SEVERNI OKRUG DRŽAVE OHajo
ISTOČNI ODSEK**

SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE	)	PREDMET BR.: 0123 554:CR000055
	)	
Tužitelj,	)	SUDIJA BRAJAN
protiv	)	
	)	
DŽEK DŽONSON (JACK JOHNSON) i		
HERI DŽEJMISON (HARRY JAMISON)	)	<u>MEMORANDUM O IZRICANJU</u>
<u>KAZNE</u>		

Sjedinjene Američke Države, preko Mišel M. Bepler, prve asistentkinje tužioca jedinjenih Država, i Megan R. Miler, pomoćnice tužioca Sjedinjenih Država, s poštovanjem dostavljaju ovaj memorandum o izricanju kazni.

S
poštovanjem,

Memorandum

I. Rezime ponašanja koje predstavlja prekršaj, optužbe i presude

A. Optuženi pojedinci

i. Džek Džonson (Jack Johnson)

Optuženi Džek Džonson je bio stanovnik grada Klivlenda u Ohaju i izabran je za savetnika grada Klivlenda. Džonson je izabran da predstavlja odeljenje („Ward“) 4, koje je uključivalo naselje Bakaj-Šejker (Buckeye-Shaker).

ii. Hari Džejmison (Harry Jamison)

Optuženi Hari Džejmison radio je za grad Klivlend u Ohaju kao Džonsonov izvršni pomoćnik, a na toj poziciji je Džejmison bio preko 20 godina. Džejmison je bio odgovoran za pomaganje Džonsonu u administrativnim zadacima, uključujući i one potrebne za Džonsonove različite projekte u odeljenju 4 (Ward 4).

iii. Den Hopkins (Dan Hopkins)

Zaverenik (saučesnik) Den Hopkins bio je stanovnik Klivlend Hajtsa u Ohaju. Hopkins je bio izvršni direktor SDC-a. U tom svojstvu, njegove odgovornosti su uključivale ovlašćivanje SDC-a da izdaje čekove, pregled rashoda SDC-a i podnošenje odgovarajućih rashoda za nadoknadu iz grantova koje dodeljuje Grad.

iv. Robert Ficpatrik (Fitzpatrick)

Ko-zaverenik Robert Ficpatrik radio je za grad Klivlend, Ohajo, u Odeljenju za rekreaciju. Ficpatrik je počeo da radi za grad 1985. ili oko 1985. godine. Ficpatrik je radio na različitim pozicijama u okviru Odeljenja za rekreaciju sve dok 2010. godine nije unapređen u regionalnog menadžera. Na ovoj poziciji Ficpatrik je nadgledao operacije u sedam rekreativnih centara u gradu, što je uključivalo direktni nadzor menadžera centra u svakom rekreativnom centru.

Optužene šeme (detalji uklonjeni – vidi šemu činjenica)

v. Šema nadoknade od 1.200,- \$

vi. Šema SDC

vii. Poreska šema

viii. Pravosudna šema

B. Optužbe i presude

U petak, 30. jula 2021. godine, nakon otprilike dvonedeljnog suđenja, porota je donela presudu

kojom su Džonson i Džejmison proglašeni krivima po svim tačkama.

II.Razmatranje specifičnih aspekata

i. Povećanje uloge: Organizator ili vođa (lider) (samo Džonson)

Trebalo bi da se primeni povećanje uloge jer je Džonson bio organizator ili vođa. Prema § 3B1.1(a), nivo krivičnog dela okrivljenog treba da bude povećan „[ako] je okrivljeni bio organizator ili vođa kriminalne aktivnosti koja je uključivala pet ili više učesnika ili je na drugi način bila obimna[.]“ U.S.S.G. § 3B1.1(a). Učesnik je „osoba koja je krivično odgovorna za izvršenje krivičnog dela, ali ne mora da bude osuđivana“. U.S.S.G. § 3B1.1, prilog br.1. Ovaj sud treba da razmotri Džonsonovo „vršenje ovlašćenja za donošenje odluka, prirodu učešća u izvršenju krivičnog dela, vrbovanje saučesnika, traženo pravo na veći deo plodova zločina, stepen učešća u planiranju ili organizovanju dela, prirodu i obim nezakonite radnje i stepen kontrole i ovlašćenja nad drugima.“ *United States v. McDaniel*, 398 F.3d 540, 551 (6. Cir. 2005) (citirajući U.S.S.G. § 3B1.1 prilog br.4). Okružni sud ne mora da pronađe svaki faktor koji bi opravdao poboljšanje. *Sjedinjene Države protiv Gejsa*, 461 F.3d 703, 709 (6. Cir. 2006.).

Pored toga, ovaj sud mora utvrditi da je Džonson „izvršio kontrolu nad najmanje jednom osobom unutar zločinačke organizacije...“ *United States v. Vandenberg*, 201 F.3d 805, 811 (6th Cir. 2000) (interni citat označen izostavljen); *vidi takođe* U.S.S.G. § 3B1.1 prilog br.2. Optuženi čija je kazna poboljšana prema U.S.S.G. § 3B1.1(a) ili (b) ne mora direktno nadzirati više od pet osoba, sve dok je okrivljeni vršio određeni nivo kontrole ili uticaja na najmanje jednu od pet ili više osoba uključenih u kriminalnu aktivnost. *Sjedinjene Američke Države protiv Bejkera*, 559 F.3d 443, 449 (6. Cir. 2009.) (citirajući *United States v. Robinson*, 503 F.3d 522, 529 (6. Cir. 2007)).

Ovde su među učesnicima bili Džejmison, Hopkins, Ficpatrik, Keli Džonson i sam Džonson. Džonson je imao odnos poslodavac-zaposleni sa Džejmisonom i redovno ga je usmeravao. Džonson je naredio Hopkinsu da zadrži nevažeće pojedince na platnom spisku SDC.

Hopkins se povinovao. Na kraju krajeva, kako je Hopkins svedočio na suđenju, gubitak tadašnje podrške savetnika Džonsona bio bi „smrtna presuda“ za SDC. Džonson je razvio svoju vezu sa Ficpatrikom još od kada je Ficpatrik bio dete. Džonson je obezbedio da Ficpatrik, njegova deca i njegova žena budu zaposleni u Gradu. Potom, kada je Džonsonu bio potreban učesnik u njegovoj šemi, došao je da naplati ove usluge. Džonson je čak iskoristio svog sopstvenog sina Kelija Džonsona da na prevaru dobije novac iz platnog programa SDC. Bogaćenje Džonsona bio je zaista primarni cilj zavere po ovom pitanju. Džonson je uzeo lavovski deo prihoda od prevare i poreske šeme.

Džonson tvrdi da povećanje ne bi trebalo da se primenjuje jer je bilo manje od pet učesnika jer Keli Džonson nije bio krivično odgovoran za šemu. Ovaj argument je neosnovan. Kao što je gore navedeno, Keli Džonson je popunio lažne vremenske tabele u kojima se lažno navodi da je radio određene sate za SDC koje, u stvari, nije. Keli Džonson je zatim dostavio ove vremenske liste SDC-u, koji je Keli Džonson izdao plate. Keli Džonson bi potom podelio ove čekove Džonsonu za deponovanje na njegov račun, sve vreme znajući da su prijavljeni sati bili lažni i znajući da mu Džek Džonson ne daje prihod od ovih prevara.

ii. Povećanje uloge: Rukovodilac ili supervizor (samo Džejmison)

Povećanje uloge naviše se takođe odnosi na Džejmisona kao organizatora ili lidera. Prema § 3B1.1(b), nivo krivičnog dela okriviljenog treba da bude povećan „[ako] je okriviljeni bio menadžer ili nadzornik (ali ne organizator ili vođa) i kriminalna aktivnost je uključivala pet ili više učesnika ili je na drugi način bila obimna...“ U.S.S.G. § 3B1.1(b). Faktori i zahtev u vezi sa aplikacijom 4 da je Jamison upravljao ili nadgledao najmanje jednog od pet učesnika, kao što je gore navedeno, takođe se primenjuju na ovo poboljšanje Odeljka 3B1.1(b).

Kao što je gore navedeno, među učesnicima su bili Džonson, Hopkins, Ficpatrik, Keli Džonson i sam Džejmison. Džejmison tvrdi da nije bio menadžer ili supervizor Ficpatrika ili Kelija Džonsona. U stvari, kao Džonsonova figura, Džejmison je igrao važnu ulogu u nadgledanju učesnika u ovoj šemi. Džejmison se pobrinuo da Ficpatrik popuni i preda tabele vremena. Džejmison je čak obezbedio Ficpatriku lažne poreske formulare kako bi pomogao prikrivanje prevare prijavljivanjem prihoda poreskoj upravi koji Ficpatrik zapravo nije primio. Kada su se pojavile negativne vesti o lažnoj šemi nadoknade, Džejmison je rekao Ficpatriku da ne brine i da će sve biti u redu. Kada je u pitanju Keli Džonson, Džejmison je bio njegov bukvalni nadzornik. I dok sam naslov nije dovoljan, Džejmison je uzeo vremenske tablice od Kelija Džonsona, isporučio ih Hopkinsu na plaćanje, a zatim primio i podelio dobijene plate. Pored toga, Džejmison je naložio Hopkinsu da određenim pojedincima izda bonus čekove.

iii. Zloupotreba položaja od javnog ili privatnog poverenja

Povećanje naviše jer su Džonson i Džejmison zloupotrebili položaj od javnog ili privatnog poverenja. Prema § 3B1.3, proširenje se primenjuje „[...]ako je okriviljeni zloupotrebio položaj javnog ili privatnog poverenja... na način koji je značajno olakšao izvršenje ili prikrivanje krivičnog dela...“ U.S.S.G. § 3B1.3. Smernice definišu poziciju „javnog ili privatnog poverenja“ kao poziciju koja je:

[K]arakterisana profesionalnom ili menadžerskom diskrecijom (tj. značajnom diskrecionom procenom kojoj se obično daje značajno poštovanje). Osobe koje obično zauzimaju takve pozicije podležu znatno manjem nadzoru od zaposlenih čije su odgovornosti prvenstveno ne-diskrecione prirode. Da bi se ovo prilagođavanje primenilo, pozicija javnog ili privatnog poverenja mora na neki značajan način doprineti olakšavanju izvršenja ili prikrivanja krivičnog dela (npr. otežavanjem otkrivanja dela ili odgovornosti okriviljenog za delo). Ovo prilagođavanje se, na primer, primenjuje u slučaju pronevere sredstava klijenta od strane advokata koji služi kao staratelj, lažne šeme zajma izvršnog direktora banke ili krivičnog seksualnog zlostavljanja pacijenta od strane lekara pod maskom pregleda. Ovo prilagođavanje se ne primenjuje u slučaju pronevere ili krađe od strane običnog bankarskog ili hotelskog službenika jer takve pozicije ne karakterišu gore opisani faktori.

Džek Džonson je bio izabran za člana gradskog veća. On ima poziciju za skoro jednostrano donošenje odluka koje su mu pomogle da se olakša prevara u ovom slučaju. Na primer, Džon Feneli, gradski službenik u Odeljenju za razvoj zajednice, svedočio je da je odborniku bilo tako lako da odredi fondove *Block Granta* da su sredstva nazvana „*Councilmatic*“ fondovi.

Kao Džonsonov izvršni pomoćnik preko 20 godina, delovao je skoro kao figura Džonsona. Na primer, Džejmison je mogao da odbaci Džonsonove zahteve za nadoknadu Keri Renc (Carrie Rentz) bez pitanja. Kao što je gore navedeno, Džejmison je takođe uspeo da doneše Džonsonove poreske formulare poreskom organu i natera SDC da izda bonus čekove.

iv. Korišćenje maloletnika

Primenjuje se povećanje naviše jer je Džonson koristio maloletne osobe da počine prevaru u ovom slučaju. Pod U.S.S.G. § 3B1.4, proširenje se primenjuje kada je okrivljeni „koristio ili pokušao da iskoristi osobu mlađu od osamnaest godina da počini krivično delo ili pomogne u izbegavanju otkrivanja ili privođenja krivičnog dela[.]“ Izraz „koristio se“. ili pokušaj upotrebe“ uključuje „usmeravanje, komandovanje, ohrabrvanje, zastrašivanje, savetovanje, obuku, nabavku, regrutovanje ili traženje“. U.S.S.G. § 3B1.4, prilog n.1. Država je dužna da pokaže da je okrivljeni aktivno i namerno koristio maloletnika u izvršenju krivičnog dela. *Sjedinjene Države protiv Batlera*, 207 F.3d 839, 848-49 (6. Cir. 2000). („Uključivanje ovih razmatranja od strane Kongresa ukazuje na to da čovek mora da uradi više od jednostavnog učešća u zločinu sa maloletnikom da bi zaslužio povećanje § 3B1.4.“). Međutim, deca koja su korišćena u krivičnom delu ne moraju da znaju šta su radila. *Videti United States v. Jenkins*, 229 F. prilog 362, 369 (6th Cir. 2005) („USSG § 3B1.4... ne nameće zahtev znanja maloletniku koji se koristi u izvršenju krivičnog dela.“) (interni citat i citati izostavljeni).

Od 30. juna 2014. do 12. januara 2018., Hopkins je Metu Džonsonu (poznatom kao Met Rodrigez-Cornier) izdao približno 75 čekova platnog spiska SDC u ukupnom iznosu od oko 7.136,15 dolara. Met Džonson je bio maloletan u vreme kada je bio umešan u prekršaj. Džonson je pozvao Meta Džonsona kao svedoka na sudenju. Konkretno, Met Džonson je negirao da je kosio travu za SDC tokom juna 2014. i januara 2018. On je izjavio da je počeo da kosi travu za SDC „par godina“ pre svog svedočenja, i to samo kao volonter. Međutim, radio je za bivši rekreativni centar Džek Džonson. Met Džonson je došao iz porodice u Portoriku koja je „imala mnogo[.]“ Džonsonova porodica je poznavala porodicu Meta Džonsona. Kada je Met Džonson imao samo 13 godina, počeo je da živi sa Džonsonom.

Od 28. decembra 2012. do 29. marta 2019, Hopkins je Keliju Džonsonu izdao približno 104 čeka platnog spiska SDC u ukupnom iznosu od oko 34.178,75 dolara. U delu krivičnog dela bio je i maloletno dete. Džonson je pozvao Kelija Džonsona kao svedoka na suđenju. Keli Džonson ne zna okolnosti kako je iz svoje domovine, Maršalskih ostrva, došao da živi u Sjedinjenim Državama. Ne poznaje svoje biološke roditelje niti ima kontakt sa njima. Njegovo najranije sećanje na Džonsona bilo je kada je Keli Džonson došao u Sjedinjene Države kada je imao oko sedam ili osam godina. Još nedelju dana pre njegovog svedočenja, Keli Džonson je radio za grad Klivlend u Rekreacionom centru. Keli Džonson je svedočio da je pre nego što je napunio osamnaest godina dao Džonsonu neke od svojih platnih čekova SDC-a. Džonson je pomogao Keliju Džonsonu da se zaposli u SDC-u. Keli Džonson je svedočio da nikada nije radio za SDC pre 20:00. Međutim, potpisao je satnice iz kojih je vidljivo da radi za SDC posle 20:00 časova.

Dokazi, svedočenja i istraga Odeljenja za uslovnu kaznu pokazuju da je Džonson preuzeo starateljstvo nad mladićima iz siromašnih sredina. Živeli su sa njim. Postavio ih je na položaje da rade za SDC. Čak i kada je Džon Hopkins izneo Džonsonu finansije koje stavlja plaćanje Keli Džonson, Meta Džonsona i Džeka Džonsona Mlađeg na SDC, Džonson je obezbedio da ti pojedinci ostanu na platnom spisku.

v.

Ometanje (Opstrukcija)

Povećanje naviše se takođe primenjuje jer su Džonson i Džejmison ometali pravdu. Pod U.S.S.G. § 3C1.1, opstrukcija unapređenja pravde se primenjuje kada:

(1) okrivljeni je namerno ometao ili ometao, ili pokušao da ometa ili ometa sprovođenje pravde u

pogledu istrage, krivičnog gonjenja ili izricanja kazne za momentalno osuđujuće delo, i

(2) opstruktivno ponašanje koje se odnosi na

- (A) delo okrivljenog iz presude i bilo kojeg relevantnog ponašanja; ili
- (B) blisko sroдno krivični delo

Opstruktivno ponašanje može biti veoma različito po prirodi, stepenu planiranja i ozbiljnosti. *Id.*, pred. n.3. Postoji nekoliko razloga zašto se primenjuje poboljšanje opstrukcije. Što se tiče poreske šeme, poboljšanje se primenjuje na osnovu materijalnih osuda koje je optuženi izdržao u tačkama 14 i 15. *Vidi U.S.S.G. 3C1.1 prilog br.4(I).*

Pored toga, Ficpatrik je svedočio da su mu Džonson i Džejmison nekoliko puta prišli nakon što su mu prišli federalni agenti u leto 2020. Dan nakon što su federalni agenti prišli Ficpatriku, Džonson i Džejmison su ga pozvali telefonom. Džejmison je pitao gde je Ficpatrik krenuo, a Ficpatrik je obavestio optužene da je krenuo na posao. Džejmison je sreo Ficpatrika na poslu i pitao ga da li je neko posetio Ficpatrikov dom. Ficpatrik je otkrio da ga je posetio FBI. Džejmison je rekao Ficpatriku da ne treba da komentariše ako ga neko poseti. Kasnije, kada je Ficpatrik isao na fudbalsku utakmicu mlađih u svom komšiluku, Džonson i Džejmison su mu prišli u vozilu i Džonson je rekao Ficpatriku „užasno si tih“. Konačno, Džonson i Džejmison su pratili Ficpatrika dok se vozio do lokalne benzinske pumpe. Džonson i Džejmison su potražili u Ficpatriku telefon i pogledali u njegov gepek. Džonson i Džejmison su se ponovo raspitivali da li je neko prišao Ficpatriku. Džonson je posebno rekao Ficpatriku da, ako neko treba da mu pride, treba da kaže „da sam ti dao 300 dolara, a ti si potpisivao priznanice“ i Džejmison je ponovio tu poruku. Ovaj pokušaj uticaja na svedoka zastrašivanjem je upravo kada ovo povećanje treba da se primeni. Vidi U.S.S.G. 3C1.1 prilog br. 4(A), vidi takođe *Sjedinjene Države protiv Francuske*, 976 F.3d 744 (6. Cir. 2020).

Pored toga, u vezi sa Džonsonom, Šesti okrug je potvrđio primenu 3C1.1 ovog suda na slučajeve u kojima optuženi daje materijalno lažno svedočenje na suđenju. *Sjedinjene Države protiv Rusa*, 600 F. prilog 438 (6. Cir. 2015). Kao što je gore navedeno, Džonson je svedočio da je platio Robertu Ficpatriku u skladu sa onim što je stavio u svoj mesečni izveštaj o troškovima. Džonson je čak priznao da je na kraju godine popunio poreski obrazac V-4 kako bi potvrđio koliko je platio Ficpatriku. Federalni agenti su, međutim, analizirali Džonsonovu bankovnu evidenciju i nisu videli nikakav obrazac novca za oko 1.200 dolara, u bilo kom obliku, da je odlazilo sa Džonsonovih računa svakog meseca kao isplata Ficpatriku. Takođe nije postojao obrazac novca, u bilo kom obliku, koji bi redovno ulazio na Ficpatrikov bankovni račun kako bi se sugerisalo da prima uplate od Džonsona. Ovo lažno svedočenje je centralno za slučaj protiv Džonsona.

Konačno, nakon što je porota vratila svoju presudu, vlada je zatražila da Sud pritvori Džonsona s obzirom na njegovu blizinu zajednici kojoj je naneo takvu štetu, a „posebno tog svedoka, Roberta Ficpatrika, koji živi u istom naselju“ kao Džonson. Sud je raspitivao Džonsona gde će da boravi, imajući u vidu Džonsonovo svedočenje na suđenju da se preselio iz susedstva. Džonson je rekao sudu da će živeti u „Istočnom bulvaru 1234, broj 5“. (*Id.*). Odeljenje za uslovnu kaznu je, međutim, otkrilo da Džonson još uvek poseduje i da živi u drugoj ulici - u Ficpatrikovom kvartu. Sud treba da razmotri da li je Džonsonova laž bila materijalna za njegovu odluku u vezi sa garancijom.

III. Faktori iz § 3553(a) koji zahtevaju zatvorsku kaznu na gornjem kraju opsega iz Smernica za izricanje kazni

Prema 18 U.S.C § 3553(a), „[s]ud će izreći kaznu dovoljnu, ali ne veću nego što je potrebno, da bi se ispunila svrha“ izricanja kazne. Te svrhe su sledeće:

- (A) da odražava ozbiljnost prekršaja, da promoviše poštovanje zakona i da obezbedi pravednu kaznu za prekršaj;
- (B) da obezbedi adekvatno odvraćanje od kriminalnog ponašanja;
- (C) da zaštitи javnost od budućih krivičnih dela optuženog; i
- (D) da okrivljenom pruži potrebnu obuku, medicinsku negu ili drugi popravni tretman na najefikasniji način.

U određivanju prikladne kazne, sud mora da razmotri sledeće:

- (1) prirodu i okolnosti krivičnog dela i istoriju i karakteristike okrivljenog;
- (2) četiri legitimne svrhe izricanja kazne (gore opisane);
- (3) vrste kazni koje su na raspolaganju;
- (4) sam opseg Smernica;
- (5) svaku relevantnu izjavu o politici Komisije za izricanje kazni;
- (6) potrebu da se izbegnu neopravdane razlike u kazni među optuženima; i
- (7) potrebu da se žrtvama obezbedi restitucija.

Uzimajući u obzir prirodu i okolnosti krivičnog dela osude, potrebu da se priušti adekvatno odvraćanje i potrebu da se izbegnu neopravdani dispariteti u izricanju kazni, vlada tvrdi da je zatvorska kazna na gornjoj granici opsega Smernica dovoljna, ali ne i veća od neophodnog.

A. Priroda i okolnosti krivičnih dela

Postoji podmukla vrsta obmane koja se dešava u slučajevima korupcije u javnosti. *Vidi United States v. Spano*, 411 F. dodatak. 2d 923, 940 (N.D. Ill.) prilog 447 F.3d 517 (7. Cir. 2006) („Javna korupcija demorališe i nepravedno stigmatizuje predani rad poštenih javnih službenika. Ona podriva suštinsko poverenje u našu demokratiju. odvraćaju da naša zemlja i okrug ikada dođu do tačke u kojoj se vladavina prava primenjuje na sve - ne samo na prosečnog građanina, već i na sve

izabrane i imenovane zvaničnike“). To je obmana koja se krije u veštom činu ubedjivanja biračkog tela da je pristojan, pošten i istinit kada se, u stvari, bavi prevarama i samo-trgovanjem. Bivši gradski odbornik Klivlenda, optuženi Džek Džonson i njegov bivši izvršni pomoćnik, optuženi Hari Džejmison, nastavili su zajedno svoje lukavstvo. Svaki je radio na tome da ubedi građane grada Klivlenda da je Džonson šampion za kvart Bakaj-Šejker u naselju (*Ward*) 4 u Klivlendu. U stvari, Džonson je finansirao svoje neodržive mesečne potrebe za gotovinom tako što je izvlačio javni novac koji se nudio u službi jedne od najugroženijih zajednica u Klivlendu.

Smernice predviđaju povećanje kada optuženi ciljaju na posebno ranjivu osobu. (Vidi U.S.S.G. § 3A1.1). Ova odredba, međutim, nije prilagođena za krivična dela poput onih počinjenih od strane Džonsona i Džejmisona koja su počinjena protiv posebno ranjivih zajednica. Sud treba da razume i razmotri izazove sa kojima se suočava zajednica od koje su Džonson i Džejmison krali. Centar za rešenja u zajednici („CCS“) je lokalni nestranački trust mozgova koji koristi javne podatke za pronalaženje rešenja za zdravstvena, socijalna i ekonomski pitanja. CCS izdaje listove sa činjenicama o naseljima grada Klivlenda, gde se naglašavaju demografski, zdravstveni i socijalni pokazatelji za svaki kvart u gradu Klivlendu i uključuju se osnovne demografske informacije o svakom naselju i podaci o zaposlenju i prihodima, siromaštvo, obrazovanju, stanovanju i zdravstvu. Ovo uključuje i podatke o Odeljenju 4 u Klivlendu, poslednji put objavljene 2016. CCS izveštava da skoro 20.000 ljudi živi u Odeljenju 4. Preko 95% stanovnika su Afroamerikanci. Više od četvrtine odraslih živi sa invaliditetom. Samo 54% onih koji imaju 16 ili više godina učestvuje u radnoj snazi. Preko 63% celokupne populacije ima pravo da dobije pomoć od banaka hrane, a 38% svih ljudi i preko 60% sve dece živi u siromaštvo.

Ali Džonsonovo i Džejmisonovo nepoštenje je išlo daleko dalje od obmane i krađe javnosti. Takođe su lagali i manipulisali zaposlenima u gradu Klivlendu, radnicima u kompaniji za razvoj Bakaj-Šejker Skver Development Korporacija (*Buckeye Shaker Square Development Corporation*), pa čak i terali osiromašene mladiće iz teškog porekla - čak i Džonsonovu sopstvenu porodicu i štićenike - da pomognu u izvršenju njihove prevare.

Ovo nije običan slučaj korupcije u javnosti. Dubina, širina i uticaj korumpiranih i obmanjujućih šema koje su osmislili i orkestrirali Džonson i Džejmison zaslужuju zatvorsku kaznu u visokom rangu opsega Smernica.

B. Istorija i karakteristike okrivljenih

i. Džek Džonson

Džonsonu je data privilegija da služi građanima Klivlenda više od dve decenije. Džonson je poticao iz imućne porodice koja je, prema njegovim rečima, čak bila u mogućnosti da donira više od 10.000 dolara godišnje bivšem rekreacionom centru Džek Džonson od otprilike 1981. do 2018. Džonson je svog dedu, biskupa Lupera, opisao kao „veoma bogatog čoveka.“ Džonsonova majka je živela do 77, njegov otac do 52 godine. Džonson je svedočio da je njegova majka bila medicinska sestra i da je išla na medicinsku školu, a njegov otac je bio nadzornik u TRV. Džonson je opisao svoju porodicu kao „srednju klasu“ i primetio da „nikada ništa nije želeo“. Njegovu porodicu nije dirnula ni narkomanija ni alkoholizam. Džonson uživa podršku svog brata i usvojene dece. Iako je imao zdravstvenih problema u prošlosti, mogao je da priušti lečenje na Klivlendskoj klinici. Pre podizanja optužnice, Džonson je zarađivao platu od 89.000 dolara godišnje i primao godišnju penziju od 73.008 dolara - ukupan prihod od nešto više od 162.000 dolara.

ii.

Heri Džejmison

Poput Džonsona, i Džejmison je odrastao u domaćinstvu sa majkom i ocem. Njegov otac je doživeo 78 godina, a majka, 85 godina, trenutno živi u Klivlendu, Ohajo. Džejmison je blizak sa nekim od svoje braće i sestara i aktivan je otac u životu svog sina. Džejmison je dobrog fizičkog zdravlja. Džejmison je imao prednosti ne samo od diplome srednje škole, već i od diplome na Univerzitetu u Toledu. Pre podizanja optužnice, Džejmison je radio u Sitiju kao Džonsonov izvršni pomoćnik od 1992. godine, zaradujući 44.000 dolara godišnje. Pored svog zaposlenja u Gradu, od 1990. do 2018. godine, Džejmison je navodno imao i drugi posao sa punim radnim vremenom kao supervizor za program uređenja prostora SDC gde je zarađivao dodatnih 62.000 dolara godišnje.

iii.

Džonson i Džejmison su prekršili zakon iako su imali privilegije i status

Kao što je gore navedeno, i Džonson i Džejmison su živeli živote koji su se veoma razlikovali od života mnogih stanovnika Odeljenja 4. Odrasli su u porodicama koje su im pružale priliku da rade skoro sve što žele. Uprkos ovim opcijama, Džonson i Džejmison su izabrali kriminal. Sud treba da razmotri ovu odluku prilikom izricanja kazne.

C. Svrhe izricanja kazni: Odvraćanje i promovisanje poštovanja zakona

Prečesto smo čuli od političara osuđenih za korupciju u javnosti - „svi su to radili“. Bez određenih i dovoljnih posledica za koruptivno ponašanje, prevare se nastavljaju i korumpirani sistemi cvetaju. Građani grada Klivlenda zasluzuju bolje od onoga što su pružili Džek Džonson i Hari Džejmison. Da bismo promovisali poštovanje zakona i obezbedili odvraćanje, važno je poslati poruku da je koruptivno ponašanje - čak i od strane dugogodišnjih javnih zvaničnika kao što su Džonson i Džejmison - ozbiljno i da se neće tolerisati. Naročito u slučajevima korupcije u javnosti, važno je za svakoga ko bi mogao da razmisli o sličnom postupku da vidi da će se neko ko zloupotrebi položaj javnog poverenja u svoju korist suočiti sa strogom kaznom. Videti *United States v. Peppel*, 707 F.3d 627, 637 (6th Cir. 2013) (uz napomenu da je opšte odvraćanje posebno efikasno u slučajevima koji uključuju ekonomске i javne zločine korupcije); vidi takođe *United States v. Kuhlman*, 711 F.3d 1321, 1328 (11. Cir. 2013) (ključni cilj izricanja kazne treba da bude „da se pošalje poruka drugim [javnim zvaničnicima] da je [podmićivanje] ozbiljan zločin koji to je odgovarajuća teška kazna“); *United States v. Morgan*, 635 F. prilog 423, 450-51 (10. Cir. 2015.) (uz napomenu da je „odvraćanje ključni faktor u donošenju kazni za krivična dela ekonomске i javne korupcije kao što je ovaj“ i zaključiti kaznu uslovne kazne bilo je nerazumno i „ohrabriti, a ne obeshrabriti [javne službenike] da se upuste u [podmićivanje] jer bi mogli zaključiti da je jedina kazna sa kojom će se suočiti ako budu uhvaćeni [uslovna]“). Takođe je važno da građani vide da kada se izneveri njihovo poverenje - slede značajne posledice. „Bez značajnih posledica za povredu poverenja, njihovo poverenje nije ništa drugo do slepo poverenje.“ *Morgan*, 635 F. prilog br. 450.

Isto tako, značajna rečenica će takođe uveriti javnost da „zločinci iz redova „belih okovratnika“ neće biti tretirani manje oštro od onih kriminalaca koji nemaju ni pameti ni poziciju da počine zločine osim nasilja“. *Sjedinjene Države protiv Brenana*, 629 F. Dodatak 283, 302 (E.D.N.I. 1986); vidi takođe *Sjedinjene Države protiv Dejvisa*, 537 F.3d 611, 617 (6. Cir. 2008) (uz napomenu da:

„[jedan] jedan od centralnih razloga za kreiranje smernica za odmeravanje kazni bio je da se obezbede strože kazne za krivična dela belih okovratnika i da se eliminišu dispariteti između kazni za bele kragne i kazni za druga krivična dela“).

Postoji kritičan interes koji se mora opravdati kada je političar koji pomaže u ovlašćivanju i ubiranju poreza i sam poreski prevarant. Opšte odvraćanje zauzima posebno važnu ulogu u izricanju kazni za krivična poreska dela. Kako je navela Komisija za kazne:

Krivični poreski zakoni su dizajnirani da zaštite javni interes u očuvanju integriteta nacionalnog poreskog sistema. Krivično poresko gonjenje služi za kažnjavanje prekršioca i promovisanje poštovanja poreskih zakona. Zbog ograničenog broja krivičnih poreskih gonjenja u odnosu na procenjenu učestalost ovakvih kršenja, odvraćanje drugih od kršenja poreskih zakona je primarni faktor koji leži u osnovi ovih smernica. Priznanje da će kazna za krivični poreski slučaj biti srazmerna težini krivičnog dela trebalo bi da deluje kao odvraćanje za prekršioce.

Uvodni komentar u U.S.S.G. § 2T1.1. Vidi takođe *United States v. Weaver*, 126 F.3d 789, 793 (6. Cir. 1997). Prilikom izricanja kazne, Sud mora poslati poruku da niko od nas - čak ni oni koji su izabrani da vode - nije oslobođen naše kolektivne odgovornosti da podržimo naciju i mnoštvo ciljeva i kampanja koje vodimo sa našim poreznim dolarima.

IV. Garantovano je da u ovom slučaju nema varijante odstupanja naniže

Džonson i Džejmison su se dobro osvrnuli na dobra dela koja su učinili za zajednicu i obojica su podneli pisma podrške naglašavajući isto. Ovakva pisma ne bi trebalo da budu dispozitivna jer mnogi optuženi koji ih često dobijaju zasluzuju zatvorsku kaznu. Vidi *Sjedinjene Države protiv Emmeneggera*, 329 F. Dodatak 2d 416, 423 (S.D.N.I. 2004) (komentarišući da „ogromna većina optuženih ... nastavlja da prima ljubav i podršku svojih porodica“, a „ko, zauzvrat, voli svoje porodice i prijatelje... i učestvuje u dobrotvornim akcijama aktivnosti“).

Činjenica da mnogi od porodice, prijatelja i komšija optuženih (i drugih koje su obasipali novcem i beneficijama) visoko misle o njima ne razlikuje ih od većine drugih kriminalaca. Videti *United States v. McClatchey*, 316 F.3d 1122, 1135 (10. Cir. 2003) („odlične reference karaktera nisu neuobičajene za rukovodioca koji počini zločine „belih okovratnika“; neko bi se iznenadio kada bi se osoba podigla na visoku poziciju u poslovanju ako ljudi ne misle visoko o njemu ili njoj“).

Iako optuženi mogu imati pristalice koje će opisati njihova dobra dela i karakter, Sedmi okrug predlaže da ovu vrstu dokaza treba oprezno (u najboljem slučaju) odmeriti pri odlučivanju o kazni za javnog zvaničnika. U predmetu *United States v. Vrdolyak*, 593 F.3d 676, (7. Cir. 2010), sudija Pozner je utvrdio da je okružni sud pridao preveliku težinu pismima napisanim u ime iz više razloga, uključujući i ovo:

Političari su u poslu pružanja usluga; i dok je zahvalnost kao i milosrđe vrlina, izrazi zahvalnosti od strane onih koji imaju blagonaklonost političara ne bi trebalo da imaju težinu u izricanju kazne.

Id. na 683. Umesto toga, radnje i reči optuženih koje su činili kada su mislili da ih niko ne sluša ili posmatra govore glasnije od bilo kog svedočenja nakon činjenice u njihovu korist.

Pored toga, dok okrivljeni mogu da polazu pravo na razna dobra dela koja su izvršili, različiti žalbeni sudovi su se poništili kao zloupotreba diskrecionog prava zasnovana na službi javnosti koja je bila izuzetno ubedljiva. Videti *Sjedinjene Države protiv Wintersa*, 105 F.3d 200, 209 (5. Cir. 1997) (obrnuvši smanjenje na osnovu istaknute vojne službe optuženog, tokom koje je dva puta ranjen u borbi i nagrađen sa dve medalje Purpurnog srca); *Sjedinjene Države protiv Ribicki*,

96 F.3d 754, 758-59 (4. Cir. 1996.) (obrnuvši smanjenje zasnovano na nacionalnoj službi „veoma odlikovanog veterana Vijetnamskog rata koji je spasio život jednog civila tokom incidenta u Mi Laju i imao je neokaljani dosije od 20 godina službe u svojoj zemlji, kako u vojsci tako i u tajnoj službi“).

Dalje, ona dobra dela koja su opisali svedoci karaktera ili detaljno opisana u bilo kom pismu u ime optuženih moraju biti u skladu sa njihovim postupcima i rečima u ovom slučaju. Ovde dobra dela iz prošlosti ne ublažavaju postupke optuženih u korišćenju sredstava namenjenih jednoj od najugroženijih zajednica u Klivlendu da obogati čoveka koji je izabran da predstavlja tu zajednicu. Političko zadovoljstvo koje je opisao sudija Pozner možda je upravo razlog zašto su Džonson i Džejmison mogli da nastave svoje planove tako dugo neotkriveni. To što je nekim članovima zajednice pružena pomoć uprkos tome što je Džonson tajno uzeo svoj ilegalni deo, ne ublažava štetu koju je ta krađa prouzrokovala. Za zajednicu kao što je Bakaj-Šejker, novac koji je Džonson ukrao mogao bi da napravi veliku razliku.

U širem smislu, pojedinci u koži optuženih, koji su imali priliku da rade dobar posao i grade odnose sa uticajnim ljudima, nemaju pravo na „karticu za izlazak iz zatvora“, posebno za teška krivična dela. Kao što je Osmo kolo naveo, generalno gledano, kriminalci sa belim ovratnicima „uživaju dovoljan prihod i status zajednice tako da imaju prilike da se bave dobrotvornim i dobrotvornim aktivnostima“. *Sjedinjene Države protiv Haversata*, 22 F.3d 790, 796 (8. Cir. 1994). „[Očekujemo] da okružni sudovi gledaju na takve dokaze sa skepticizmom prema iskustvu u izricanju kazni rukovodicima koji počine krivična dela. Id.; vidi takođe *Sjedinjene Države protiv Morkena*, 133 F.3d 628, 630 (8. Cir. 1998) (smatranje dobrih dela optuženog neupadljivim); *United States v. Millar*, 79 F.3d 338, 345 (2d Cir. 1996) (odbija da preispita odluku okružnog suda da se ne smanjuje na osnovu dobrotvornih radova i javnih službi optuženog sveštenika, gde je okružni sud priznao svoje ovlašćenje da ode ; okriviljeni je „imao beneficije koje ima malo okriviljenih, uključujući obrazovanje, nivo poštovanja koji dobija u svom radu, veštinu advokature, inteligenciju, i poziv da služi kao sveštenik“); *Sjedinjene Države protiv Džordana*, 130 F.Supp.2d 665, 672-73 (E.D. Pa. 2001) (odbijanje smanjenja za optuženog osuđenog za pranje novca, uprkos brojnim pismima u kojima se detaljno navode značajni dobrotvorni prilozi, velikodušnost prema članovima zajednice kojima je potrebna hrana i usluga kao mentor za mlade iz komšiluka; ova dela, „iako su za pohvalu, nisu tako izuzetna ili izuzetna za osobu“ kao što je optuženi koji je imao malo preuzeće); *Sjedinjene Države protiv Scheinera*, 873 F. Dodatak 927, 933-35 (E.D. Pa. 1995) (smanjenje nije bilo opravданo za doktora osuđenog za zaveru da prevari osiguravajuću kompaniju, uprkos njegovim doprinosima mladim i siromašnim manjinama, uključujući finansijsko sponzorstvo nekoliko košarkaških timova, koji služe u nekoliko zajednica odbora, radeći u klinici za pedijatriju gde su se pružale besplatne usluge siromašnima, i generalno [koji su] služili kao izvor podrške i inspiracije mnogima).

Ove odluke su zasnovane na priznanju da su pojedinci dovoljnog rasta, sposobnosti i mogućnosti da zarade znatne prihode često uključeni u rad u zajednici i dobrotvorne poduhvate, a takve aktivnosti ne uklanjaju optuženog iz zamišljenog srca optuženih za prestupe tipa tzv. „belih okovratnika“. Opšte je poznato da je „Komisija nameravala da svoje smernice i izjave o politici „izjednače kazne za zločine i protiv belih okovratnika i plavih okovratnika“, a sudovi su nastojali da sprovedu tu nameru u izricanju kazni. *Sjedinjene Države protiv Thurstona*, 358 F.3d 51, 80 (1. Cir. 2004) (preokrenuvši smanjenje okružnog suda, gde su dobra dela optuženog „belog okovratnika“, iako „vredna divljenja“, bila nedovoljna da se kvalifikuju kao izuzetna u svetlu, između ostalog, njegovog statusa istaknutog korporativnog rukovodioca sa sredstvima za davanje finansijskih priloga i angažovanje u građanskim i dobrotvornim aktivnostima), odlučeno je po

drugim osnovama, 125 S. Ct. 984 (2005); vidi takođe *United States v. Wright*, 363 F.3d 237, 248-49 (3d Cir. 2004) (podržavajući odbijanje okružnog suda za odstupanje naniže gde dobra dela tuženog ministra, iako „duboka“, „značajna“ i „održiva“, nisu bila toliko izuzetna da bi opravdala odstupanje naniže).

Kao što je primetio okružni sudija Marero u južnom okrugu Njujorka:

[T]zv. prestupnici "sa belim okovratnicima", zbog svog većeg bogatstva i liderstva u zajednici, uživaju mnogo veće mogućnosti da učestvuju i postanu istaknuti u dobrotvornim aktivnostima, a takođe poseduju sredstva da sa većom velikodušnošću doprinose resursima organizacijama za rad u zajednici. Ove socijalne i ekonomski prednosti mogle bi da im omoguće da steknu značajnu prednost u odnosu na prestupnike koji ne mogu da traže uporediva sredstva i mogućnosti kojima bi ublažili puni uticaj teške kazne.

Sjedinjene Države protiv Fishmana, 631 F. Supp.2d 399, 403 (S.D.N.Y. 2009). Dozvoliti smanjenja prvenstveno zasnovana na takvim dobrotvornim aktivnostima bi u stvari značilo teže kažnjavanje siromašnijih optuženih.

Sud svakako treba da razmotri kakva su istinska dobra dela Džonson i Džejmison učinili. To je lepo. Ali, ova dobra dela moraju biti u ravnoteži sa korupcijom i prevarom koju su prikazali u ovom slučaju. Ovaj sud bi trebalo da odbije da blagonaklono tretira te optužene sa sredstvima - bilo zakonito ili nezakonito stečenim - da daju usluge samoj zajednici iz koje kradu. To je ono što su Džonson i Džejmison uradili ovde.

III. Zaključak

Iz gore navedenih razloga, vlada traži od ovog suda da izrekne zatvorske kazne u visokom stepenu ranga iz savetodavnog opsega smernica za optužene Džeka Džonsona i Harija Džejmisona, zajedno sa solidarnom restitucijom i naknadnim rokom puštanja na slobodu.

S poštovanjem,

Prilog 4: Primer Memoranduma odbrane za ročište za izricanje kazne

**U OKRUŽNOM SUDU SJEDINJENIH
DRŽAVA SEVERNI OKRUG DRŽAVE
OHAJO
ISTOČNI ODSEK**

SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE) PREDMET BR.: 0123 554:CR000055
)
)
                                   Tužitelj,) SUDIJA BRAJAN DŽASTIS BRIAN
)
                                   JUSTICE protiv)
)
DŽEK DŽONSON (JACK JOHNSON)) **MEMORANDUM O IZRICANJU KAZNE**

ISTORIJA PREDMETA (Detalji uklonjeni – vidi šemu činjenica)

SPECIFIČNI IZAZOVI

Optuženi Džek Džonson osporava povećanje zbog svoje uloge u krivičnom delu jer je bilo manje od pet ili više učesnika uključenih u krivične prijave. Jedini dodatni učesnici bili su Džejmison, Hopkins i Ficpatrik.

Optuženi Džonson osporava povećanje za korišćenje maloletnika, naročito da je Džonson koristio ili pokušao da iskoristi svoje dvoje dece koja su bila mlađa od osamnaest godina, da počine krivična dela za koja se tereti i da mu pomognu da izbegne otkrivanje zloupotrebe federalnih resursa. Džonsonova deca su nezavisno htela da rade za grad Klivlend i SDC, a Vlada nije uspela da iznese dokaze ili svedočenje da su Džonsonova deca bila saučesnici u šemi Federalnog programa krađe ili da su samo koristila za punjenje džepova njihovog oca.

Najzad, optuženi Džonson osporava povećanje zbog opstrukcije pravde i zbog (i) davanja instrukcija Kentu Ficpatriku da laže FBI i/ili (ii) uplitanja u svedočenje Ediju Džonsonu i u podnošenje dokumenata Velikoj poroti. Na suđenju, Ficpatrik je svedočio da mu je Džejmison rekao da laže FBI, ali Džonson mu nikada nije rekao ništa direktno o novcu koji je primio. Dalje, naš je stav da je Edi Džonson svedočio da je samostalno doneo odluku o broju i tačnosti dobrotvornih donacija koje je Džonson dao Rekreacionom centru. Dalje je svedočio da nije izmišljao niti lagao o tome koje su donacije date Centru. Dakle, Džonsonu ne treba izreći povećanje zbog ometanja pravde.

RELEVANTNI LIČNI I PORODIČNI PODACI

Džek Džonson je rođen 1. jula 1946. u Klivlendu, Ohajo i sada ima 76 godina. Odrastao je u Klivlendu, imao je dva brata, jedan je sada pokojni. Njegovi roditelji su bili ljudi iz radničke klase. Njegova majka je radila kao medicinska sestra, a otac je bio zaposlen kao nadzornik u TMT-u. Oba roditelja su sada preminula. Džonson, iako nikada nije bio oženjen, odgajao je nekoliko usvojene dece, od kojih su dvoje blizanci koji sada imaju 17 godina i koji žive sa Džonsonom. Oboje ove dece su rođeni u Dominikanskoj Republici pre nego što su emigrirali u Sjedinjene Države. Njegova odrasla deca su Džek, Met i Keli koji dobro funkcionišu i dobro su prilagođene odrasle osobe. Džonson je tokom svog života služio kao očinska figura za mnogu

malu decu, kao i za odrasle.

Džonsonovo zdravstveno stanje se pogoršalo u poslednjih nekoliko godina. Dijagnostikovani su mu poremećaj zgrušavanja krvi, dijabetes, diskus hernija i plućna embolija. Krajem decembra 2019, Džonson je operisao meniskus levog kolena. Upravo su mu rekli da je možda u ranoj fazi demencije. Njegov lekar ga je nedavno uputio na testiranje jer je Džonson pokazivao znake i simptome lošeg zdravstvenog stanja.

Od 1980. godine i tokom poslednjih 40 godina, Džonson je bio zaposlen u Gradskoj službi kao savetnik. On je opšte prihvaćen u svojoj zajednici kao ličnost i izabrani zvaničnik koji je odlično služio za stanovnike grada i koji je uticao na mnoge živote mlađih i starijih ljudi. Džonson ima mnogo ljudi sa dobrim namerama, prijatelja, kolega i saradnika koji mu se dive i poštuju za sve dobro koje je učinio za zajednicu. Obezbedili smo niz pisama porodice i prijatelja koji mogu da potvrde njegovu velikodušnost, iskrenost, integritet i radnu etiku.

Okrivljeni traži odstupanje naniže za svoj položaj nezamenljivog roditelja dvoje dece. U prilog našem pravnom stavu, okrivljeni tvrdi da je Okružni sud ovlašćen da zaključi da jedinstvene okolnosti ovog krivičnog dela idu u prilog blažoj kazni. Džonson trenutno ima sedamdeset šest godina i ima isključivo starateljstvo nad oba svoja sina. S obzirom na činjenicu da Džonson ima isključivo starateljstvo nad oba deteta koje je sam odgajao, uticaj dugog zatvora bio bi razoran na decu. Ovo dvoje dece zavise isključivo od njega za izdržavanje i negu i morali bi da uđu u hraniteljstvo, pošto Džonson nema drugih članova porodice i/ili prijatelja koji bi mogli da preuzmu puno starateljstvo nad njegova dva sina.

Džonson ne predstavlja opasnost za širu javnost ako ovaj sud pokaže popustljivost odobravajući popuštanje ove kazne. Takođe, on više ne radi u javnoj službi i praktično je „penzionisan“. Džonson više nije u poziciji od javnog poverenja i sigurno neće činiti krivična dela u budućnosti. Sa sigurnošću to kažemo pošto je Džonson živeo dug život gde se pridržavao zakona i sada u svojoj poodmakloj životnoj dobi od 76 godina on predstavlja mali ili nikakav rizik da ponovo počini neko protivzakonito delo.

FAKTORI ZA IZRICANJE KAZNE

Prilikom procene faktora pod 3553(a), prvostepeni sud može i treba da uzme u obzir starost okrivljenog. Džonson sada ima 76 godina sa verovatno značajnim zdravstvenim problemima koji će se sigurno pogoršati kako vreme odmiče. Doduše, starost svakako nije jedini faktor koji treba uzeti u obzir, ali to je snažan element zajedno sa Džonsonovim zdravstvenim problemima. Iako je nepredvidivo koliko će neko živeti, statistički gledano, prema najnovijim podacima Centara za kontrolu i prevenciju bolesti prosečan životni vek je 77,3 - 74,5 godina za muškarce i 80,2 godine za žene.

Ovde, u ovom slučaju, čvrsto verujemo da činjenične okolnosti slučaja, lične karakteristike i istorija, kao i trenutne porodične okolnosti opravdavaju odstupanje u nižoj kazni.

S obzirom na to, nadamo se da će ovaj sud usvojiti naše pravne argumente za blažu odluku o visini kazne.

S poštovanjem,
Advokati Džeka Džonsona

Prilog 5: Primer Izveštaja pre izricanja

OKRUŽNI SUD SJEDINJENIH DRŽAVA

ZA SEVERNI OKRUG OHATO

SJEDINJENE DRŽAVE) **Delovodni broj: 0123 554:CR000055**
protiv) **Časnog sudiju Džastisa**
Džek Džonson)
) **IZVEŠTAJ O UČINILOCU KOJI PRETHODI**
) **ODLUCI O KRIVIČNOJ SANKCIJI**

Datum izricanja kazne: 13. decembar 2022. u 13.00 časova

- Delo:** Tačka 1 i 2:
Zavera da se počini krađa sredstava iz saveznog programa
Najviše 5 godina zatvora/novčana kazna \$ 250.000
- Tačke 3-8:
Krađa sredstava iz federalnog programa
Najviše 10 godina zatvora/ novčana kazna \$250.000
- Tačke 9-13:
Podsticanje i pomaganje u pripremi lažne poreske prijave
Najviše 3 godine zatvora/novčana kazna \$250.000
- Tačka 14:
Manipulisanje svedokom
Najviše 20 godina zatvora/ novčana kazna \$250.000
- Tačka 15:
Krivotvorene isprave u federalnim istragama
Najviše 20 godina zatvora/novčana kazna \$250.000

Lični podaci:

Rođeno ime:	Džek Džonson
Datum rođenja:	1. jul 1946.
Godine starosti:	76
Rasa:	Crne puti ili Afroamerikanac
Pol:	Muški
Visina:	177,8 cm
Težina:	81 kg
Boja očiju:	Braon
Boja kose:	Crna
Obrazovanje:	Diploma srednje škole
Izdržavani članovi porodice:	2
Državljanstvo:	Državljanin SAD
Prijavljeni prebivalište:	Nema
Lažno ime, pseudonim:	Nema
Osobeni znak na telu, tetovaža:	Nema
Alternativne isprave:	Nema

| DEO A. KRIVIČNO DELO**Optužba/e i osuda/e**

Poštovanje uslova jemstva od strane okrivljenog: Podaci službe za nadzor jemstva pokazuju da je okrivljeni ispoštovao sve uslove suda prilikom privremenog puštanja na slobodu.

Držanje i ponašanje okrivljenog u vezi sa delom:

Sledeći prikaz trenutnog krivičnog dela zasniva se na pregledu spisa predmeta koje je dostavilo Federalno tužilaštvo Sjedinjenih Američkih Država i na osnovu razgovora sa agentima koji su dodeljeni ovom predmetu.

Osnovne informacije i kratak pregled svake tačke optužbe- (*videti Osnovne činjenice o predmetu*)**Uticaj na žrtvu**

Žrtve u ovom slučaju su:

- Ministarstvo stanovanja i urbanog razvoja SAD. Iznos obeštećenja koji se duguje- \$619.224,12.
- Poreska uprava SAD. Iznos obeštećenja koji se duguje- \$104,272.

Prilagodavanja po pitanju prihvatanja odgovornosti

Dalje, okrivljeni je dao sledeću pisano izjavu:

Tražite od mene da objasnim šta je ovo sudenje učinilo mom životu. Ovo sudenje je uništilo moj neokaljani ugled nakon četrdeset (40) godina služenja građanima grada Klivlenda. Rano u svojoj karijeri znao sam što je moj poziv i pokušao sam da pružim sve od sebe kako bih poboljšao živote

onih koji su verovali da nemaju glasa u našoj vlasti. Pomogao sam više od hiljadu mlađih ljudi da postanu produktivni građani kroz moju interakciju s njima kroz Odeljenje za rekreativne poslove Klivlenda. Ja sam predsednik odbora Gradskog veća s najdužim stažem u istoriji Sjedinjenih Američkih Država i jedina sam osoba u istoriji Klivlenda po kojoj je zgrada nazvana u njegovu čast dok je još bio na dužnosti.

Usvojio sam petoro (5) dece; verujući da ljudi u javnoj službi treba da daju primer onim što rade, a ne onim što kažu da će učiniti. Da imam priliku da radim stvari iznova, uradio bih neke stvari drugačije. Napravljene su neke greške.

DEO B. KRIMINALNA PROŠLOST OKRIVLJENOG

Maloletničke kazne: Nema.

Krivičn/e osuda(e) u vreme punoletstva- G. Džonson je kažnjen za „razne“ prekršajne i novčane kazne zbog, prekoračenja brzine, registracije i zabranjenog polukružnog okretanja (2) u opštinskom sudu Šejkr Hajts u Šejkr Hajtsu u Ohaju; Sud gradonačelnika Bruklina u Bruklinu u Ohaju; Opštinskom sudu Klivlend Hajts u Klivlendu u Ohaju; i Orindž sudu gradonačelnika u Akronu u Ohaju. Te osude se nakon određenog perioda brišu iz krivčne evidencije u skladu sa U.S.S.G. § 4A1.2(c)(2).

Ostala hapšenja

Datum hapšenja	Optužba	Sud/Agencija	Zaključak
06/02/1982 (36. g.)	Vođenje nepoštene kampanje (dve optužbe); Predmet br. Cr-15-012345	Policija Klivlenda; Klivlend, Ohajo	09/17/1982: predmet odbačen

DEO C. KARAKTERISTIKE OKRIVLJENOG

Lične i porodične prilike

Džek Džonson rođen je 1. jula 1946. godine u Klivlendu u Ohaju. Ceo život živi u Klivlendu. Otac mu je preminuo u 52. godini od srčanog udara. Džonsonova majka je preminula 1997. u 77 godini života.

Roditelji okriviljenog radili su kako bi izdržavali porodicu. Majka mu je radila kao medicinska sestra, a otac je bio zaposlen kao nadzornik u TMT-u. Gospodin Džonson opisao je kako je imao lepo detinjstvo. Vaspitan je da razlikuje dobro od zla i pružene su mu sve osnovne potrepštine. G. Džonson nije koristio droge ili preterano konzumiranje alkohola. U kući nije bilo nasilja. Džonson jedino žali što tokom svoje mladosti nije završio koledž.

Džonson je odrastao sa dvoje braće i sestara. Jedan od njegove braće preminuo je 2018. godine u svojoj 69 godini života od srčanog udara, a on je bio inženjer u Fordu. Njegov drugi brat, 71-godišnjak, živi u Nju Orleansu u Luzijani i profesor je. S njim održava blizak odnos.

Okriviljeni nikada nije bio u braku, a tokom odraslog života usvojio je nekoliko dece. Usvojio je dvoje dece od 17 godina iz Dominikanske Republike kada su imali 12 godina. Usvojio je Kenija kada mu je bilo 8 godina; Keli kada je imala 7 godina; i Meta sa 12 godina. Keni, koji sada ima 31 godinu, živi u Arkanzasu i radi kao vozač kamiona. Keli, koja sada ima 24 godine, živi u Klivlendu i zaposlena je u Gradu Klivlendu i prodaje odeću. Met, koji sada ima 20 godina, živi u Klivlendu i student je. G. Džonson je istakao da je uvek bio uključen u živote svoje dece. Svesni su trenutnog dela i svi su dobrog fizičkog zdravlja. Oni će mu i dalje biti podrška. Prema rečima g. Džonsona, on je takođe pomogao u odrastanju druge dece u zajednici i procenjuje se da je tokom godina više od 100 dece dobilo pomoć i podršku.

Fizičko stanje

Okriviljeni je visok 177,8 cm i težak je 90 kg. Ima braon oči i crnu kosu. Prema rečima Džonsona lošeg je zdravstvenog stanja. Dijagnostikovano mu je nekoliko zdravstvenih problema i podvrgnut je operaciji i lečenju raznih bolesti.

Evidencija klinike u Klivlendu potvrđuje operaciju, alergije i druge razne dijagnoze u njegovoj anamnezi/istoriji bolesti.

Mentalno i emocionalno zdravlje

Okriviljeni trenutno nema ili nije imao mentalnih i emocionalnih zdravstvenih problema.

Zloupotreba supstanci

G. Džonson je rekao da je konzumirao alkohol pre 40 godina. Nema podataka o upotrebi nedopuštenih droga.

Obrazovanje, stručne i posebne veštine

Džonson je završio srednju školu Džon Adams u Klivlendu u Ohaju 1964. godine. Naveo je da je pohađao Univerzitet Kejs Vestern Rizerv u Klivlendu u Ohaju u trajanju od 1964. do 1996. godine. Dokumenta su zatražene, ali nisu primljena.

Podaci o zaposlenju

G. Džonson je bio zaposlen kao gradski većnik Klivlenda od 1980. do svog penzionisanja 2021. godine. Zadnja plata koju je zaradio iznosila je 89.000 američkih dolara godišnje. G. Džonson prima penziju u iznosu od 6.084 američkih dolara mesečno. Pre nego što je izabran za većnika, okriviljeni je prijavio zaposlenje kao direktor za rekreativne aktivnosti za grad Klivlend od 1964. do 1980. godine.

Finansijsko stanje: Solventnost

Okriviljeni je dostavio ispunjen finansijski obrazac s pratećom dokumentacijom. Osim toga, dovršen je TransUnion kreditni izveštaj.

Imovina

Huntington	\$7,250.00
Vozilo	\$11,000.00
Dom	\$70,000.00
OPERS	\$115,100.00
Ukupna imovina	\$203,850.00

Druga hipoteka (PNC)	\$67,000.00
2018 Tesla	\$2,000.00
Ukupne obaveze	\$69,000.00

Mesečni prihod

Neto prihodi	\$2,800.00
Penzioni prihod	\$5,000.00
Ukupan mesečni prihod	\$7,800.00

Mesečni troškovi

Dom/hipoteka	\$1,600.00
Benzin	\$250.00
Rata za automobil	\$900.00
Zdrastveno osiguranje	\$600.00
Komunalije	\$1,200.00
Osiguranje automobila	\$200.00
Ukupni mesečni troškovi	\$4,750.00

